D106

LK

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DRAUGAS

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1967 METAI, RUGSĖJO MĖNESIO 30 D. / SEPTEMBER 30, 1967 / PART TWO NR 229 (39)

KUR EINA BAŽNYČIA IR KATALIKYBĖ

PO II VATIKANO SUVAŽIAVIMO

Vyt. Bagdanavičius, MIC

1. Šešios pasikeitusios sąvokos

Norint sužinoti, kur eina Bažnyčia po II Vatikano suvažiavimo gera yra nukreipti žvilgsnį į tas sąvokas, kurios šio suvažiavimo dėka yra įgavusios naują spalvą ar naują kirtį ar net yra visiškai pasikeitusios. Šis suvažiavimas nėra paskelbęs kokių naujų tikėjimo tiesų, kurias vadiname dogmomis. Tačiau jis diname dogmomis. Tačiau jis yra gerokai palietęs kai kuriuos terminus, kurie vartojami kasdieniniame Bažnyčios gyvenime ir kai kurių tiesų formulavime. Savaime suprantama, kada keičiasi kai kurių sąvokų prasmė, tai ir visas sakinys, kuriame yra ta sąvoka, įgauna kitą prasmę, nors formaliai jis nėra pasikeitęs.

Taip pvz. paimkime tokį terminą, kaip Bažnyčia. Ligi šiol bent populiarioje kalboje, o kartais dokumentuose Bažnyčia būdavo suprantama daugiau kaip organizacija, išryškinant jos valdančius organus, dažnai vadinamus hierarchija. Antrojo Vatikano suvažiavimo Bažnyčia yra pavadinta Dievo Tauta. Kai šitokį sampratą įdedame į visus Bažnyčios formulavimus, gaunama visiškai kitą vaizdą, negu ligi šiol.

Arba paimkime kitą nepaprastai reikšmingą sąvoką, kaip tikėjimas. Ligi šiol šis žodis ir teologų lūpose reiškė labiau teorinį momentą. Tikėti ar ne — reiškė pripažinti Dievo apreikštas ir Bažnyčios suformuluotas tiesas. Vatikanas II šios sąvokos nei svarstė, nei pakeitė. Bet jis pastebėjo ir pripažino kitą, nepaprastai reikšmingą dalyką, kad tikėjimo išpažinimo yra pilnesnio ir mažiau pilno; ir kad yra tokio tikėjimo išpažinimo, kuris teoriškai yra nepilnas, bet yra autentiškas kurio konkretaus žmogaus gyvenime, kaip jo tikras ryšys su Dievu. Išeina, kad šalia teorinio išpažinimo lygų, o gal kartais ir reikšmingesnį vaidmenį vaidina gyvenimas.

Kita sąvoka, kuri įgavusi gerokai naują turinį Bažnyčios gyvenime, yra valdymas. Jis sukėlė nemažo rūpesčio Bažnyčios teisininkams. Ligi šiol Bažnyčios valdymas ėjo, iei taip galima išsireikšti, iš aukštai žemyn krintančia tiesiogine linija. Dabar yra atsiradusios naujos valdymo institucijos, keičiančios ligšiolinę liniją, kurių pati reikšmingoji yra valstybinės vyskupų konferencijos. Šalia to, yra principiškai nutarta, nors dar nesurasta formos, pasauliečių organui Bažnyčioje.

Savoka, kuri labiausiai tragiškai savo naujumą išgyveno šiame susirinkime, yra sąžinės laisvė. Antrasis Vatikano susirinkimas išėjo už principą, kad laisvė yra pagrindinesnis dalykas už pareigą. Anksčiau ne kartą pareigos dėlei buvo manoma galint nesiskaityti su sąžinės laisve. Dabar medalis yra atsukamas kita puse.

Dar viena sąvoka, kuri šiame suvažiavime išgyveno didelį posūkį, yra pasaulis. Jeigu mes skaitytume senoviškas maldingumo ar asketiškas knygas, mes ten rastume ne kartą pasaulį sutapatinant su pačia blogybe. Pasaulis daugelį atvejų buvo suvokiamas tik kaip pagunda. Tuo tarpu II Vatikano suvažiavimas atsisako šio sutapatinimo ir į pasaulį žiūri, kaip į krikščioniškojo veiksmo lauką ir į jo gerinimą, kaip į religinį uždavinį.

Gal būt reikšmingiausias šio suvažiavimo įnašas bus padarytas krikščioniškai sociologijai. Ligi šiol tikėjimo mokytojai mėgdavo mums kalbėti apie klusnumo dorybę, kaip apie pagrindinį tikinčiojo bruožą. II Vatikano susirinkimas, neatmesdamas, kur reikia, klusnumo, tačiau išeina su visiškai nauja sąvoka socialinėje srityje, būtent: dialogu. Ir šią sąvoką, kaip savo kūdikį, Vatikano II suvažiavimas taip mėgsta, kad jis ją perveda per visas gyvenimo sritis. Ir žmogaus santykis su Dievu yra dialogas, ir santykis su kitomis krikščionių bažnyčiomis turi būti dialogas, ir pasauliečių bei dvasiškijos santykis turi reikštis dialogu, ir vyresniųjų su pavaldiniais santykis turi būti dialogas.

Taigi matome, kad mes turime bent šešias sąvokas, kurios iš Vatikano II suvažiavimo išeina su žymiai pasikeitusiu ar net visiškai nauju turiniu. Jos yra: Bažnyčia, tikėjimas, valdymas, laisvė, pasaulis, dialogas. Negalima nė manyti, kad šios sąvokos nepadarys juntamos įtakos visam krikščionijos gyvenimui. Norėdami sužinoti, kokia kryptimi jos jį keičia, sustokime truputį prie jų kiekvienos atskirai.

2. Bažnyčios samprata

Ligi mūsų laikų Bažnyčia nelabai daug dėmesio buvo kreipusi į savęs aptarimą. Pirmieji visuotini Bažnyčios suvažiavimai buvo suformulavę pažiūrą apie Dievą, apie Kristų, apie asmenis Dievuje, apie Dievo malonę ir kita, bet nebuvo davę gilesnės Bažnyčios aptarties. Pirmasis visuotinis suvažiavimas, kuris iš pagrindu šiuo klausimu susirūpina, yra šis. Matyt, atėjo Bažnyčiai

(Nukelta į 8 psl.)

Paulius Augius — **Malda** — (medžio raižinys)

TEN JIS RADO SAVĄJĄ SAULĘ

Dail. Telesforo Valiaus žodis, pristatant visuomenei Pauliaus Augiaus monografiją Jaunimo centre, Chicagoje, rugsėjo 24 d.

Būna mūsų kultūriniame gyvenime ir iškilių dienų: tada mes susirenkame draugėn ir kartu išgyvename didelį pasitenkinimą. Tokiais atvejais mes stengiamės pratęsti tą džiaugsmą ir kantriai laukiame kitos progos.

Šiandien mes čia pasitinkame Augių kaip žmogų, dailininką ir didžiuojamės jo knyga.

Proga pristatyti amžinos atminties Paulaus Augiaus darbų monografiją yra man sunki, bet kartu ir džiaugsminga pareiga. Sunki, nes pasiimta užduotis — viršija mano jėgas. Bet džiaugsminga, nes mūsų visų susirinkta ne eiliniam įvykiui: susirinkome sutikti mūsų taip brangaus asmens daugelio metų gyventą ir ksilografijoje išsakytą kūrybą. Žmogaus, kuris mūsų tarpe tebėra gyvas savo darbais, meno klausimais rašytu žodžiu ir neišpasakyta dvasine jėga, verčiančia mus dailininką vis matyti gyvą mūsų prisiminimuose.

Pasitikti naujai išleistą knygą, šiandien yra vis retėjanti proga. Tuo labiau reta mūsuose susilaukti knygos, skirtos dailei. Faktas yra skaudus, bet mes su juo jau lyg ir apsipratę. Todėl, bet kur parodytas ryžtas lietuviškajai knygai mus nuteikia taip gaivinančiai. Mes ilgai todėl šios dienos mūsų susitikimą laikysime atmintina diena.

Pomirtinė Pauliaus Augiaus grafikos darbų monografija apjungia eilės metų brandžią dailininko kūrybą, kuri dailininko buvo taip gaivališkai puoselėta tėvynėje, Prancūzijoje, Austrijoje, Vokietijoje ir čia — Chicagoje. Medžio ir lino raižinių atspaudai, talpinami šioje knygoje, labai nedaug ką turi bendro su suminėtu svetimųjų kraštų vardais. Tiesa, atspaudų metrikose gal ir sutiksime tų ar kitų vietovių vardus, bet pati raižinių dvasia grąžins tik tėviškės nuotaikas. Šis teigimas turėtų būti tikras, nes dailininkas **tuo gyveno ir bekompromisiniai tuo tikėjo.**

Tėviškės scenovaizdis ir mūsų taip mielos Žemaitijos žmonių būdas Augių yra lydėjęs per Žemaičių Kalvarijos kalvas, Se-

(Nukelta į 2 psl.)

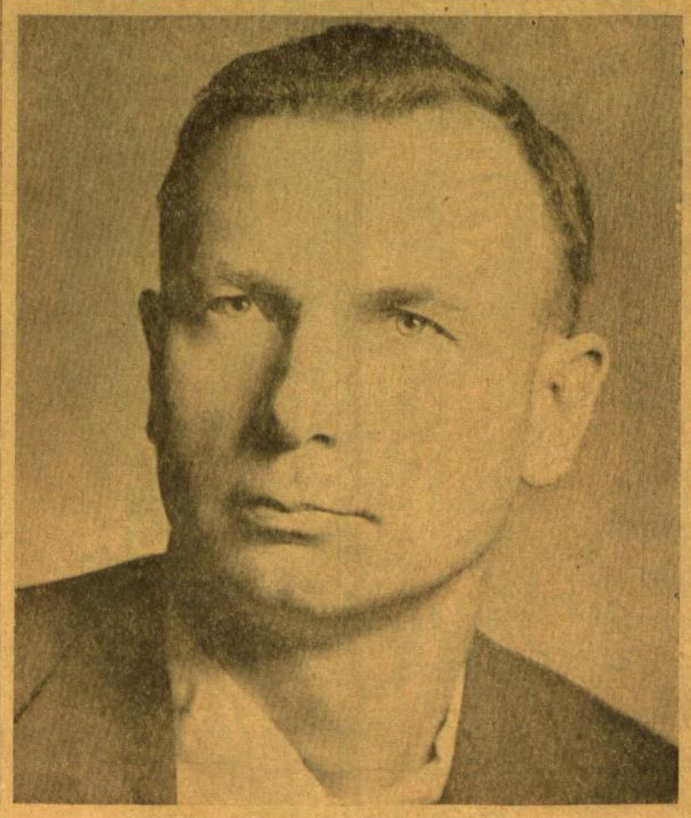

Paulius Augius

Kertinė Paraštė

APIE DARBĄ, PRAMOGAS IR MENKAVERTIŠKUMĄ

Vienoje A. Kairio dramoje kažkuris veikėjas perspėja kitą, kad nevalgytų rūgusio pieno, nes esą aplinkiniai gali atpažinti, jog jis yra lietuvis. Tai yra juokinga, tačiau labai taikli, o tuo pačiu tam tikra prasme ir traginga frazė. Lietuvis bijo lietuviškumo dažnai todėl, kad jis nepasitiki savo krašto žmonių atsiekimais, jam atrodo, jog daug kas priklauso nuo to, ką apie tai pasakys svetimi. Ir čia yra kilęs tas nepabaigiamas svetimųjų nuomonių kartojimas, ką tas ar tas apie vieną ar kitą meno kūrinį ar menininką pasakė. Be abejo, reikia vertinti svetimuosius, tačiau nereikia manyti, kad visa, kas svetima, yra kažkas aukščiau ir vertingiau, todėl reikia gėdytis to, kas yra sava.

Suprantama, kad, kalbant apie meną, šio krašto žmonėms, kurie yra gausesni ir turi užnugary savo krašto valstybines ar turtingas privačias institucijas, lengviau yra sukurti tobulesnius laikraščius, paveikslus, filmus, ar parašyti geresnes knygas. Tačiau ir šioje konkurencijoje lietuviai visose srityse parodė, kad ir jie nėra paskutiniai. Vien tik stebint šią dieną, galima paminėti ir sol. Šukytės dainavimą, ir Meko filmus, ir Viesulo, Jonyno ar Kasiulio paveikslus. Pagaliau net, ką įrodė praktika, mūsų knygos išverstos į anglų kalbą toli gražu taipgi nebuvo nupeiktos, o dalis jų net buvo pagirta. Kaip amerikiečiai teigia, mūsų lietuviškoji visuomenė iš savo laikraščių net daugiau reikalauja, negu angliškoji iš savo, ar jau reikia gėdytis, jei skaitysi lietuvišką laikraštį, iš kurio sužinosi daugiau apie lietuvius, apie ką joks amerikiečių laikraštis neparašys? Kaip tik reikia džiaugtis, kad šalia angliško dar gali skaityti ir kita kalba laikraštį. Arba, jei skaitysi lietuvišką knygą, jau bus tas A. Kairio minimas rūgusis pienas, iš kurio būsi atpažįstamas, kad esi ne amerikietis. Priešingai, reikia džiaugtis kad gali be angliškosios dar ir kita kalba paskaityti. Suprantama, angliškoji spauda duoda daugiau žinių, tačiau lietuviškoji duoda daugiau informacijų apie mus pačius. Angliškosios knygos yra daug didesnis pasirinkimas, tačiau lietuviškoji gali liesti tokias temas, kurių nerasite angliškuose puslapiuos. Sakinys, kad "aš skaitau tik angliškąsias" nelabai išlaiko kritiką, nes iš tūkstančių knygų yra ir ten labai silpnų. Dideli amerikiečiai rašytojai, tačiau iš jų tūkstančių didelių tėra tik dešimtys. Todėl, masinį vidurkį paėmus, niekuo jau labai lietuvis skaitytojas nebus nustebintas.

Be abejo, lietuviui kūrėjui yra gana sunku, nes jis kūrybai turi sunaudoti tik laisvalaikį. Tačiau ar dėlto jo darbas tampa nebevertingas ir vadinamas pramoginiu, "hobby"? Kūryba yra sunkus darbas. Jei dar ir būtų galima sakyti, kad vieno kito paveikslo ar vieno kito straipsnelio ar eilėraščio parašymas turi gal ir pramoginį atspalvį, tai didesnio kūrinio parašymas arba intensyvus tapymas ar komponavimas yra sunkus ir atsakingas, nes kūrėjas vertinamas be gailesčio. Nenuostabu tad, kad daugelis mūsų kūrėjų jau nustojo kurti, nes kūryba yra sunkus darbas, juo labiau, atsižvelgiant net laisvalaikio. Be abejo, jei į tą kūrybą bus žiūrima kaip į pramogą, tai ir darbas bus pramoginis, ir toks kūrinys, jei bus vienaip ar kitaip vertinamas, jei iš viso bus pastatytas vertinimui, niekam nesudarys problemų. Mūsų solistai išimtinai nėra profesionalai, mūsų rašytojai taip pat, tačiau mes jų kūrinius ir pasirodymus vertiname negailestingai, neatsižvelgdami į jų laisvalaikio auką. Be abejo, toks vertinimas ir turėtų būti, todėl atpuola ir teigimas, kad mūsų kūrėjai reikalauja pripažinimo tik už pramoginį darbą. Be mūsų menininkų mūsų tauta būtų daug skurdesnė ir savame krašte, ir išeiviioj. Iš antros gi pusės, menininkai iškelia ir mažą tautą, pastatydami ją šalia didžiųjų. Menas yra pats didžiausias mažųjų tautų turtas ir ginklas, todėl reikia jį palaikyti, o ne bijoti, kažkokį menkavertiškumą pridengiant savosios spaudos, dainos ar kūrybos žeminimu. Dažniausiai kas savo niekina, tas nėra susipažinęs ir su svetimaisiais. Teisinimasis, kad aš domiuosi vien svetimaisiais, yra tik labai jau neefektyvi priedanga, per kurią matyti ir tikrosios priežastys.

Viską galima išmokti, gi menininku reikia gimti. Todėl šitos Dievo dovanos tautai nereikia atmesti vien tik todėl, kad tai atrodo pagal svetimuosius menkiau, kad iškelia tavo tautybę, kad lietuvis menininkas tai sukūrė savo laisvu, o ne brangiai apmokamu metu. Tokio teisingo vertinimo požiūrio laikosi didžioji lietuvių visuomenės dalis. Čia tad ir kalbėjome tik tai jų nuomonei dar sustiprinti. Gi tiems, kurie abejoja, norėjome nors šiek tiek priminti, kad nebūtinai kito kieme žolė yra žalesnė. Ir nebūtinai kitų akys viską geriau mato, negu mūsų, nebūtinai kitų ausys taipgi geriau girdi, negu mūsų, ar intuicija sugriebia, kas ko verta. Pagaliau pats laikas suvokti savų kūrėjų darbą ne vien tik pramogine, bet ir pareigine prasme, ir užmiršti visus menkavertiškumo įkalbėjimus ir įsikalbėjimus.

L. Augštys

Šiame numery:

- **Apie darbą, pramogas ir menkavertiškumą.**
- **Kur eina Bažnyčia ir katalikybė po II Vatikano suvažiavimo.**
- **Dail. Telesforo Valiaus žodis, pristatant Pauliaus Augiaus monografiją.**
- **Ar politika aprėpia mūsų egzistenciją.**
- **Meksika ir jos kultūros.**
- **Bagažas (apybraiža).**
- **Iš naujausios amerikiečių poezijos.**
- **Mūsų gyvenimo privatumas.**
- **Maželio spalvotų nuotraukų paroda.**
- **Nauji leidiniai.**

TEN JIS RADO SAVĄJĄ SAULĘ

(Atkelta iš 1 psl.)

dos miškais apaugusias lygumas, Telšių ir Džiugo paslaptingumu nuteikiančiomis vietovėmis.

Paulius visa tai yra pats stebėjęs. Ir ne paslaptis, kad jaunystėje jo patirtoji meilė Žemaičių žemės aplinkai nebeapleido Augiaus iki paskutiniųjų gyvenimo valandų. Norėčiau teigti, kad jau tada, savo jaunystės metais, Paulius buvo laimėtas ir pašauktas kūrėjo misijai — atiduoti savo kaip dainininko - kūrėjo duoklę ne tik mums, bet ir visam meno pasauliui.

1932 metų vasara. Paulius tada jau baigęs Kauno meno mokykloje trečiuosius metus. Vasaros atostogų metu jis aktyvus Telšių Džiugo futbolo komandos dalyvis. Vieno sekmadienio naktį nedengtas sunkvežimis gerokai smėlėtu keliu varėsi Telšių linkme. Pirmenybių rungtynės Mažeikiuose ir vėl laimėtos. Sunkvežimyje žaidėjai reiškė pasitenkinimą balsingais pokalbiais bei dainomis. Tačiau po geros valandos trukšmingų žaidėjų balsai aptilo. Kiekvienas jų jau ilsėjosi po dienos žaidynių. Tik ne Paulius. Jo akys buvo ir dabar įdėmiai stebinčios taip greit besikeičiančias vaizdų formas. Buvo jau vėlyva naktis, bet mėnulio pilnatyje buvo gana šviesu. Ir tikrai, tai buvo išimtina proga stebėti sidabriniu tonu padengtas kalvas, medžius, medžių grupes, apjuosančias sodybas. Šešėliai buvo **tamsūs** ir gilūs **mėlynai - pilki** tonai konstrastingai ryškino minkštas — pieniško baltumo tolumas. Paulius visa tai stebėjo su tik jam būdingu šaltumu. Jo veidas, mėnulio apšviestas, jungėsi su šiuo žavinguoju Žemaitijos peizažu. Ir taip jų abiejų jungtis tęsėsi ištisais vingiuoto bei kalnuoto kelio kilometrais. Buvo galima tada jausti mūsų būsimo kūrėjo vidinį išgyvenimą ir stebėti jo taip džiūgaujantį pasitenkinimą. Šiltos vasaros nakties drėgnokas, bet lengvutėlis vėjas glostė jo plaukus. Galėjai labar jausti išskirtiną rimtį laike, kada jauno dailininko išgyvenama patirtis įsispaus jo širdyje visam gyvenimui. Tikrai tai buvo retos meditacijos įtampa, prisipildžiusi taip jo širdžiai artimų išgyvenimų.

Jau tų pačių metų rudenį buvo galima įžiūrėti tos sekmadienio naktiės nuotaikų Pauliaus "Seku, seku pasaką" iliustracijose.

Paulius Augius yra buvęs savo pašaukimo auka. Valandas, skirtas kūrybai, jis yra pilnai išnaudojęs, tad ir tikrumas kūrybinėje išraiškoje lydėjo jo kiekvieną mostą.

1933 metų vasarą Augius praleido mūsų pajūryje. Jūra, pajūrio žmonės ir lyriški žvejų laivai dabar yra jo piešiami su dideliu inirtimu. Piešiami pieštuku ar rašalu, piešiniai buvo persunkti lyriškumu, ir taip stipriai augiški: dekoratyvūs, taupūs linijoje ir kažkaip dvelkią primityviškumu. Ta vasara turėjo būti reikšminga jo kūrybiniam pasiruošimui. Tikiu, kad tai yra buvęs jo pirmas kontaktas su mūsų pajūrio romantika. Jeigu jo ankstyvesnieji pajūrio lankymai buvo tik atsitiktiniai, tai dabar Paulius jau yra perpratęs mūsų gražiojo pajūrio mistiką. Dviejų savaičių laike nė vieną rytą neteko būti jo bendru: kaip anksti pakildavau dienos darbui — Pauliaus lova jau būdavo tuščia. Matyt, jis viešbutį palikdavo, vos pradedant aušti, nes nors ir ankstyvą rytą, sutiktas Nidos žvejų prieplaukoje, jau jis turėjo pluoštą piešinių. Jo fizinė ir vidinė jėga leido jam būti ten, kur jis tikėjosi rasti naujo pažinimo. Šioji Augiaus pažintis ne kartą vėliau jo kūryboje buvo sutikta jau kaip pasisavinta tikrovė.

1934 metų Kalėdų atostogas Paulius leido Telšiuose, savo tėvų, seserų ir brolių tarpe. Telšiai ir jo apylinkės skendo sniego pusnyse. Nuo Luokės kelio, per sniegu apdengtą ežerą, muziejaus kryptimi slidėmis judėjo Paulius ir vienas iš jo draugų. Tai buvo ilgas ir gan nuobodus kelias, visą laiką varantis pirmyn kaip stalas lygiu paviršiumi. Tačiau jau pasiekti Naujakuriai, o po kiek laiko ir nuostabusis, Telšių apylinkių gražuolis Džiugo kalnas. Vieta, kuri ne kartą Pauliaus lankyta vasaros metu ir, tur būt, valandomis sėdėta šio kalno viršūnėje, stebint neišpasakyto grožio apylinkę. Šiuokart Džiugas turėjo naują, neįprastą kontūrą: stambi kupra išsispyrusi iš sniegu apklotų dirvų, apsagstyta nuogais medžiais, bet praradusi taip jau Džiugui vasaros metu būdingą, tirštoką, vešlią žalumos kepurę. Pauliaus akys bandė aprėpti visą apylinkę. Galėjai dabar stebėti, kaip jis vertina šią išvyką. Nusileidęs žemyn, ranka pamojo Džiuginėnų kaimo kryptimi. Po pusvalandžio jau ir Germanto apylinkės. Jau ir pažįstamasis ąžuolynas, o už jo didysis beržynas. Kaip tik čia, tur būt, ir įvyko Pauliaus kontaktas su jo taip vėliau pamiltu saulės motyvu. Išgyvenimas ne eilinis: balti beržų liemenys aukštai kilo iš storo žibančio sniego pluta apdengto miško dugno. Saulės spinduliai mušėsi per medžių šakas, blizgėdami ant beržų ir sniego. Atrodė, kad viskas aplinkui pripildyta skaidraus sidabro. Paulius negalėjo to išimtinai reto grožio nepasiimti širdin. Ilgai jis dabar stovėjo beržų draugystėje ir, atmetęs galvą, džiaugėsi suskaldytais saulės spinduliais, kurie, lyg šviesaus metalo strėlės, šaudė išcentrine kryptimi. Tą dieną Augius praturtėjo — jis rado savąją saulę.

Būtų galima grąžinti dar daug momentų iš Augiaus gyventų dienų, sutinkant su faktu, kad visuomet dailininko kūryboje yra buvęs kontaktas su aplinkos pažinimu. Tas kontaktas yra buvęs giliai išgyventas, įsijaustas ir augiškai įrėžtas į medžio lentas. Kaip tik tos palmės, obels ar kriaušės medžio lentos ir yra priežastimi ir šios dienos mūsų susibūrimui.

Knyga, kuria mes šiandien didžiuojamės, jau vien tik iš pirmo palytėjimo yra mums labai brangi. Skaudu tik, kad knygoje atspaustų grafikos kūrinių autorius nebeturi progos savo rankomis perskleisti taip prasmingus jos lapus. Ta išimtina proga tačiau liko mums. Jaučiu, kad gal kaip tik dabar ir bus vienintelė proga visų Pauliaus kūrybos gerbėjų vardu tarti mūsų neužmirštamas dėkui už Tavo raižytąsias lentas.

Pasitinkant Pauliaus Augiaus ksilografijos kūrinių monografiją, jaučiu pareigą grįžti mintyse prie žmonių, kurie vienu ar kitu atveju sudarė foną Pauliaus meninio brendimo laikotarpiui, padėjo dailininkui susirasti savo individualų kelią, išsakant save grafikoje. O tokių buvo daug. Profesorius Adomas Galdikas, Kauno Meno mokyklos grafikos studijos vedėjas. Profesorius Marcel Magne ir profesorius Jacques Beltrand, Paryžiaus Aukštosios valstybinės meno mokyklos ir Paryžiaus Valstybinės meno ir amatų mokyklų profesoriai.

Vladas Didžiokas, architektas Vladas Dubeneckis, Jonas Petrulis, Petras Kalpokas, Jonas Mackevičius, Jonas Šileika, Kajetonas Šklėrius, Ignas Šlapelis, Adomas Varnas, Justinas Vienožinskis, Juozas Zikaras, Antanas Zmuidzinavičius — tai Kauno Meno mokyklos mokytojai ir profesoriai. Kauno Meno mokyklos jaunosios grafikos ir specialiosios grafikos studijos 1935 metų laidos kolegos: Alfonsas Dargis, Vytautas Jurkūnas, Marcė Katiliūtė, Antanas Kučas, Viktoras Petravičius, Vaclovas Ratas - Rataiskis, Irena Trečiokaitė, Kipras Šaulys, Liuda Vainekytė ir Liudas Vilimas yra reikšmingi vardai, sudarę Augiui ypatingai kūrybingą nuotaiką, jam esant Kauno Meno mokykloje. Drįsčiau sau iš šios grupės išskirti išimtinai artimus Augiui grafikus: Viktorą Petravičių ir Vaclovą Ratą - Rataiskį. (Ši mūsų grafikų grupė būtų nepilna, jon neįrašius ir šio straipsnio autoriaus — Telesforo Valiaus, nes ano meto garsiąją ketveriukę kaip tik ir sudarė: Augius, Petravičius, Ratas ir Valius. **Red.**) Su jais Paulius yra daugiausia laiko praleidęs, nagrinėdamas bendras jiems grafikos meno problemas. Ypatingame Augiaus dėmesyje yra buvę ir pasaulinio masto grafikai: lenkas Wladyslaw Skoczylas, rusai Kravčenko ir Favorski, prancūzas Paul Gauguin ir belgas Frans Mesereel. Ypač Frans Mesereel Pauliaus buvo tiesiog garbinamas dėl serijinių iliustracijų vientisumo ir jėgos juoda - balta medžio raižinyje. Ne be reikalo, Augius ir savo didžiausio kūrinio "Žalčio pasakos", išleistos Memmingene, vieną knygą yra dedikavęs Frans Mesereel, nors jo asmeniškai ir nėra pažinojęs.

Dailininkas **Algirdas Kurauskas** Augiaus monografijos apipavidalinimą atliko meistriškai. Brangintinas dailininko Kurausko talentas ir jo parodyta meilė Augiaus kūrybai, tiek knygos sudaryme, tiek savo straipsnyje analizuojant Pauliaus ksilografijos kūrinius. Kurausko talentas, leidžiant Augiaus darbų monografiją, buvo labai reikšmingas ir jis čia pelnosi mūsų visų didelį dėkingumą.

Vytautas Saulius jau seniai yra buvęs Augiaus kūrybos gerbėjas, o kada mus pasiekė žinia, kad jis imasi monografijos išleidimą paversti realybe, jau tada mums buvo tikra, kad knyga neabejotinai išvys dienos šviesą. Jo patirtis spaudos lauke buvo didžiai reikalinga kaip tik dabar. Vertiname jo dėmesį Augiaus asmeniui, kūrybai ir lietuviškajai knygos kultūrai.

Danutė Augienė, dailininko našlė, yra oficialioji šios monografijos leidėja. Jau kuris laikas, kaip Jinai darė viską, kad tik mums visiems brangaus Pauliaus grafikos darbų monografija būtų kuo geriausiai pateikta mūsų ir angliškai skaitančiam meno mėgėjui. Suprantamas todėl jos pasitenkinimas šiandien, kada rūpestis, kuris ją slėgė per paskutiniuosius kelerius metus, yra tapęs mielu faktu. Jinai padarė tai, ką savo laiku reikėjo padaryti mums visiems bendromis jėgomis. Šiuo rūpestingumu Pauliaus kūrybai, ji užsitarnauja gilias mūsų simpatijas.

Šios dienos šventės laiko rėmai neleidžia aptarti Augiaus kūrinių grafikinę jėgą atskirai tam skirtu žodžiu. Dailininkas Kurauskas tai yra padaręs straipsnyje, kuris yra knygoje. Manau, kad reikėtų duoti čia daugiau Augiaus biografinių žinių — jos taip pat yra surinktos monografijoje. Tikiu, kad visi čia susirinkusieji jau turi, ar dar turės progos monografijoje talpinantį tekstą skaityti savo namuose. Monografijos tiražas yra taip mažas, todėl ne vienam iš mūsų teks knygą duoti ir jos neturinčiam meno mėgėjui, kad susipažintų su Pauliaus Augiaus kūryba.

Malonus faktas, kad šioje auditorijoje matyti tiek daug telšiškių. Tuo labiau, kad Paulius Augius, kaip ir daugumas telšiškių, savo laiku yra vartęs tos pačios gimnazijos duris ir praleidęs savo jaunystės dienas institucijoje, kuri buvo atžymėta Vyskupo Valančiaus vardu. Norėčiau todėl, mieli telšiškiai, sveikinti jus mūsų taip iškilaus menininko grafikos darbų monografijos pasitikimo šventėje. Augiaus knyga didele dalimi gali grąžinti mums Telšius, Žemaičių žemę ir išlaikyti gyvas mūsų nuotaikas gimtajai padangei. Viena galiu užtikrinti, kad kito tokio iškilaus kūrėjo grafikoje, kokį turime Pauliaus Augiaus asmenyje, mes telšiškiai vargu ar galėsime greitu laiku duoti meno pasauliui.

— Fordas 1908 m. spalio 1 d. išleido pirmąjį Fordo modelį, kuris padarė JAV gyvenime daug pakeitimų.

Paulius Augius — M. Valančiaus "Žemaičių vestuvių" iliustracija (medžio raižinys)

Paulius Augius — Žemaičių Kalvarijoj (medžio raižinys)

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandažai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PROspect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak.
Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos. antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 v. p.p.
Ligoniai priimami pagal susitarimą

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštad. 12—3 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K Š A
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad. ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val., o trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5 — 8 val., antrad. ir penkt. 1 — 4 val.
Priimėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. p. p.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val.. 9:30—12:30 ir 1:30—8:30
Kitom valandom susitarus.
Uždaryta antrad. ir trečiad.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. ofiso PR 6-7800: Namu 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1—9 val. p. p.
Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val.. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirmad., antrd., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2—5 popiet, ketvirtad. nuo 6—8 vak
Ofiso telef. 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos. 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šešt. 1-4 v. vak. Sekmad. ir trečiad. — uždaryta.
Rez. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimėja ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak.
Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823.
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadienį uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 S. Albany Ave.
Val., pirm., antrad., ketv. 6—8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2—4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val., pirmad., antrad., penktad. 1—4 ir 6—8 v. v.; ketvirt. 5—8 v. vak. Šeštad. 10—2 val.

AR POLITIKA APRĖPIA MŪSŲ EGZISTENCIJĄ

Tiesos ir intelektualinio integralumo problema politikoj

PETRAS MELNIKAS

Svarstydami inteligentų dalyvavimą politikoje, susiduriame su dviem visai skirtingom nuomonėm. Iš vienos pusės yra teigimų, kad inteligentas neturėtų dalyvauti ne tik politikoj, bet ir iš viso nesivelti į jokį "vadovavimą". "Laisvas žmogus vienodai atsisako ne tik paklusti, bet ir įsakinėti. Jei jis yra verčiamas pasirinkti, laisvas žmogus mieliau pasirinks paklusnumą, kaip vadovavimą", sako M. Bontempelli (1878-1960) savo paskutinėj knygoj "Idearium". Iš kitos pusės D. Bazeloni "Power in America". 1967, knygoje siūlo inteligentams karštai dalyvauti politikoj. Jis pataria jiems sudaryti koaliciją su žemesnėm klasėm, norint pasiekti didesnį ekonominės ir socialinės santvarkos teisingumą. Vengti politikos, kadangi ji yra "nešvari", yra juokinga, sako Bazeloni. Politika yra būtina žmogaus gerovei; jos "nešvarumas" yra neišvengiamas. Politika, jam atrodo, yra tik sėkmingas jėgos panaudojimas.

Ar yra vidurkis tarp šių dvie jų priešingų nuomonių? Ar apsimoka inteligentams kištis į politiką? Ar nebus pažeistas jų intelektualinis integralumas, įsitraukus į šią makiavelišką sferą?.

H. Arendt savo straipsniu "Truth and Politics" (New Yorker, Feb. 25, 67) į šią problemą pažvelgia filosofiškai. Jis sako, mes dažnai nepastebime, kad tiesa ir politika yra du skirtingi dalykai. Tiesa yra faktiškumas, o politika yra nau jų faktų kūrėja. Be to, politika nemėgsta tiesos, nes jos galvojimo ginklas dažnai yra melas. Todėl ir į inteligentų įsivėlimą politikon ir tuo pačiu į melą visuomet bus kreivai žiūrima. Inteligentas turėtų visuomet sakyti tiesą ir atidengti melus. "Tiesa yra vizija, kuri žmogų — jos veiksmuose ir pažinime padaro stiprų", sako Heideggeris. Inteligentai neturėtų nieko kito reprezentuoti, o tik tiesą. Partijų "credo" yra ribotas, nacionalizmas yra ne tik patriotizmo karikatūra, bet ir tiesos priešas, o politika yra perdėm pragmatiška. (Mes, lietuviai, tą politikos pragmatiškumą patyrėme čia Amerikoj, kai prieš rinkimus mūsų remiami senatoriai vėliau atsisakė su mumis kalbėti). Aišku, šiandien ne tik marksistai, bet ir laisvas pasaulis užsiima politika. Skirtumai tarp abiejų pasaulių yra tik tokie, kad laisvame pasaulyje tiesos ieškojimui inteligentas dar turi tinkamą išsilavinimą, laiko ir prieinamumą (kad ir ribotą) prie tiesos šaltinių, sako H. Arendt. Inteligentas čia dar gali atidengti tiesą, kuri dažnai yra ideologijų ir klasių interesų aptemdyta. Jis gali dar laisvai šnekėti apie partijų ir valstybių istorinius melus. Jis gali analizuoti veiksmus, jų priežastį ir paslėptas intencijas. tai yra jo pareiga tiesai (žiūr. ir N. Chamsky "The Responsibility of Intellectuals", The New York Review, Feb. 23 ir March 23).

Tiesa, nors ir bejėgė ir dažnai pralaiminti prieš politinę jėgą, turi savotišką savo vidinę jėgą, sako H. Arendt. Valstybė negali lengvai atrasti ar išrasti tiesai pakaitalo. Diktatoriai dreba prieš tiesą, propaganda ir bruta lumu jie stengiasi tiesą sunaikinti, bet jos pakeisti jie negali. Tai tinka bet kokiai tiesai: racionalinei, religinei ar faktiškai.

H. Arendt džiaugiasi, kad šiandien tiesa turi daugiau pajėgumo triumfuoti. Seniau buvo kiek sunkiau. Tiesą šiandien iškelia įvairios nepriklausomos organizacjos, nepriklausomi mokslininkai, akademijos, universitetai, istorijos ir humanitariniai mokslai, geri žurnalistai ir teisės organai. Tik emocijos aptemdo tiesą. Emocijų įtaka tiesai buvo ilga ir žmonijai skaudi. Tiesos pradmenys, jis galvoja, prasidėjo su Homeru. Mat, Homeras, apdainuodamas trojėnų ir graikų žygius, vienodai iškėlė ir nugalėto priešo Hektoro ir savo tautiečio Achilo garbę ir drąsą. Toks **"lygybės"** reiškinys buvo naujas ir pirmas istorijoj. Jokia civilizacija, nežiūrint kiek progresyvi, nepajėgė pažvelgti **"teisingu žvilgsniu" į draugą ir priešą, į nugalėtoją ir pralaimėjusį...** Tuo pačiu ir graikų istorikas Herodotas įžangoj į parašytą istoriją pasisako, kad, prieš rašydamas, jis iš anksto nusistatė, jog "kaip graikų, taip ir barbarų herojiški žygiai neprarastų jiems vertos pagyros" jo raštuose. Štai, čia ir randamos, taip vadinamo, **objektivumo** šaknys, sako H. Arendt, ta savotiška **aistra intelektualiniam integralumui**, kuri buvo visai ne pažįstama už Vakarų civilizacijos ribų. Be šio integralumo joks mokslas graikuose nebūtų nė gimęs.

H. Arendt baigia, teigdamas, kad politika yra ne tik karo laukas šališkam konfliktui, betiksliam pergalės malonumui ar dominavimo aistrai patenkinti. Jis tiki, kad politika suteikia mums ir džiaugsmo. Jos vadovaujami mes veikiame unisonu, dalyvaujame pasaulio arenoje, iškylame asmeniškai, tautiškai ir dažnai visai naujoviškai. Vis dėlto, nežiūrint visų jos teigiamų pusių, H. Arendt randa politinę sferą gan ribotą. Ji neaprėpia visą žmogaus ir pasaulio egzistenciją. Ji yra neišvengiamai suskliausta tų pačių paragrafų ir įstatymų, kuriuos žmogus negali lengvai pakeisti. Tik respektuodama savo ribas ir leisdama žmogui laisvai veikti ir keistis, politika dar galėtų be kliūčių egzistuoti.

O kaip su tiesa? H. Arendt į tai atsako poetiškai, net nepalyginęs jos santykio su politika.

"Logiškai mes galime tiesą vadinti tuo, ką mes negalime pakeisti. Metaforiškai ji yra dirva, ant kurios stovime, ir dangus, kuris driekiasi viršuj".

Lietuviui inteligentui Lietuvos išlaisvinimo byloje dažnai yra nelengva rinktis tarp šios tiesos ir politinės sferos šališkumo, nežiūrint, kad jo patriotizmu ir intelektualiniu integralumu neabejojama.

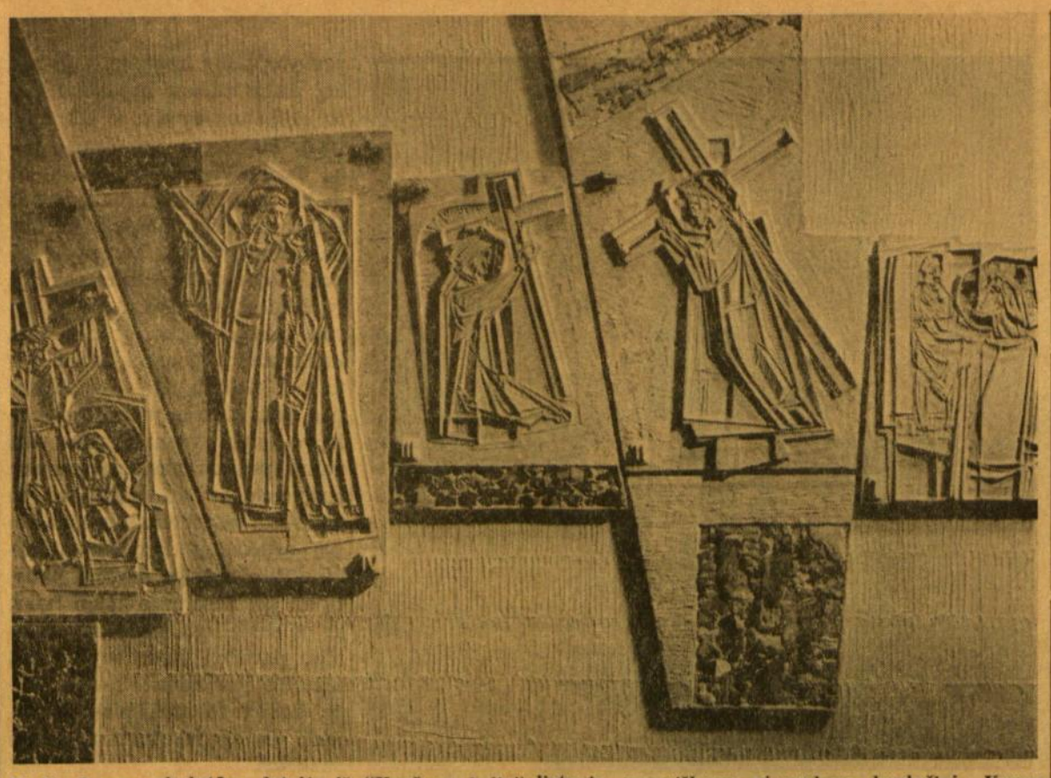

V. K. Jonyno skulptūrų detalės iš "Kryžiaus kelių" lietuvių pranciškonų vienuolyno koplyčioj, Kenne bunkoporte. Nuotrauka Vytauto Mažėlio. Jo spalvotų nuotraukų paroda, tema "Lietuvių religinis menas fotografijoje" atidaroma šį sekmadienį (spal'o 1 d.). 2 val. 30 min. popiet Jaunimo centre, Chicagoje.

IŠ NAUJAUSIOS AMERIKIEČIŲ POEZIJOS

JAMES CRENNER

SAUSROS METAIS

Ir vis lietaus nėra. Tą audrą nupūtė į jūrą
Į vakarus nuo mūsų bevardis vėjas, nenugirstas nei užmatytas.
O debesys įvairiausiųjų žvėrių pavidalais pro šalį prakeliavo.
Gestikuliuodami niūriai pavojų; o gal sudiev linksmai lingavę —
Palikę drėgmės kvapą, pakibusį ore,
Neryškų, lyg palei langą kas gaidą žnomą pašvilpautų aure.
Bet kas, nepajėgėm atspėt. Sustingę tartum medžiai
Stebėjom ir už lietų ranką būtum atidavę, ar manėm, kad to geidžiam.
Kol vakaras užtiko vis bestovinčius prie šulinio išdžiūvusio
Karščiuojančius, bemąstančius: kokia prasmė? Ir — tebūnie kaip buvus
Ir taip per visą naktį išstovėjom, mintyse sujaukti ir vėjo blaškomi;
Ir rytmečio blankioj šviesoj stebėjom kregždę, plevenančią ratu, ratu.

GERALD JONAS

MIGLOS SIRENA RYTINIO PAKRAŠČIO ERDVĖJ

Garso
banga sulūžta į pastatą
ir išsisklaido, lašant pavargusiam lietui
į tirštą nakties orą.
Bematant, sutemos įgauna pavadinimą.
Antroji vilnis atsirita iki sūraus vėjo,
ir trečioji. Tai laivas praplaukia
pro perkasą anapus parko,
ar toji tariama sala —
akmens sapnuose ilgai taip užrakinta —
pradėjo pagaliau judėti
jūros link?

Vertė **St. Měringis**

MEKSIKA IR JOS KULTŪROS

B. CIPLIJAUSKAITĖ

Įvažiuojantis į Meksiką gali domėtis įvairiausiomis sritimis, ir beveik visuomet jis atras ten ką nors naujo. Vos tik truputį po tą kraštą pakeliavus, patraukia dėmesį tenykštis kultūrų keitimasis, kurį būtų galima suskirstyti į tris pagrindinius etapus: senoji indėnų kultūra, kolonialinis laikotarpis, modernioji Meksika. Kartais lūdna darosi pažiūrėjus, kad nėra ten vientisumo, ir kad kiekvienas iš tų pasaulių, viešpatavęs kelis amžius, paskui buvo beveik sistemingai naikinamas. Atvykę ispanai griovė indėnų šventyklas bei piramides, naikino pagoniškus stabus, ir iš tų pačių akmenų, tose pačiose vietovėse statė bažnyčias. Iš dalies tai palengvina archeologinius tyrinėjimus: kur tik yra visa eilė XVI—XVII amžiaus bažnyčių, ten galima ieškoti ir reikšmingesnių senųjų indėnų kolonijų. Daugelis jų dar neatkasta; archeologiniai kasinėjimai ten ir šiandien tebevyksta visur pilnu tempu. Tačiau užtenka jau ir turimų paminklų, kad susidarytume vaizdą apie tos kultūros didingumą.

Net ir su archeologija nedaug susipažinęs keliautojas tuoj pastebės, kad beveik visi jo lankomi griuvėsiai labai skirtingi. statyti ne tuo pačiu laikotarpiu ir ne tų pačių indėnų. Geriausias būdas pilnesniam vaizdui susidaryti, tai pradėti savo vizitą nuo Archeologijos muziejaus Meksikoj, kuris toks turtingas, taip puikiai ir skoningai sutvarkytas, kad ne veltui sakoma, jog jis vienas iš pačių svarbiausių visame pasaulyje. Paskui jau galima leistis į krašto gilumą.

Senosios meksikiečių indėnų kultūros skulptūra, lygįnant ją su žmogaus ūgiu.

Pats turtingiausias ir daugiau bendro su kitais Centro Amerikos kraštais turintis komplektas yra Yucatan'e: tai Maya kultūros liekanos, tampriai susijusios su iškasenomis Guatemaloje. Nepaprastai įspūdingi ir pietų Meksikos gyventojų — zapotecas — paminklai, randami Chiapas valstybėlėje, netoli nuo Palenque; norint juos pasiekti, reikia keliauti per tikras džiungles, ir gal toks visiškas tų paminklų atskyrimas nuo civilizuoto pasaulio suteikia jiems dar daugiau didybės.

Kitas svarbus archeologinis centras, taip pat Meksikos pietuose — Oaxaca. Įdomi ta apylinkė dar ir tuo, kad ten labai netoli vieni nuo kitų yra trys visai skirtingi griuvėsių komplektai, vaizdžiai parodantys, kaip tarp pačių indėnų viena kultūra sekė kitą. Atrandama ten pati seniausia olmeca kultūra, zapotecas meno bruožai ir jau net daug modernesnės tolteca kultūros likučiai. Monte Alban stebina savo didingu išplanavimu ir puikiai išlikusiom paminklinėm lentom; Mitla išgarsėjusi savo geometriškais ornamentais; Yagul, kur kasinėjimai dar nebaigti, rodo komplikuotą namų statybą.

Artinantis link Meksikos, lengvai nuo jos pasiekiami, yra kiti du įspūdingi komplektai: Teotihuacan, gal pats grandioziškiausias aztec'ų ir toltec'ų kultūros paminklas su išgarsėjusiom Saulės ir Mėnulio piramidėm, su puikiai išsilaikiusiais freskų fragmentais; ir Tula, stebinanti vienos piramidės viršūnėje stūksančiomis milžinų — kareivių skulptūromis. Kiekvieno komplekto struktūra bei vietos parinkimas byloja apie senųjų meksikiečių nepaprastą skonį bei proporcijų pajautimą. Skulptūros rodo jų gaivalingumą, jų pasitikėjimą žmogaus jėga.

Tula įdomi ir tuo, kad ten daugelis namų akmeniniai, o akmenys buvo imti iš griaunamų piramidžių bei šventovių. Kiekvienoje archeologinėje zonoje ir šiandien teberandama

(Nukelta į 6 psl.)

BAGAŽAS

ROLF PESTER

Sovietinio bloko rašytojai, negalėdami atvirai kritikuoti esamos santvarkos, griebiasi satyros ir ironijos, kurių pagalba pajuokia tą santvarką. Čia duodame vieną tokį pavyzdį, paimtą iš Rytų Vokietijos gyvenimo. **Red.**

Mano atostogos turėjo baigtis prieš tris dienas. Ir dabar, be abejo, aš būčiau buvęs namie, jeigu ne tas nelemtas pasivaikščiojimas kalnuose. Taip, jis buvo priežastim viso to, kas įvyko. Aš tiek daug vaikščiojau, kad išsisėmęs užmigau traukinyje.

Vidurnaktyje aš prabudau, traukiniui sustojus kažkokioje mažoje stotelėje, pasimetusioje miške. Vienintelis stoties tarnautojas man pasakė, kad aš seniai jau pravažiavau savo išlipimo stotį. Dabar aš turįs sumokėti skirtumą tarp stoties, pažymėtos biliete, ir šitos stoties. Viską keikdamas pasaulyje, aš pasiskubinau iškrapštyti iš savo kišenių reikalingą sumą ir pasiteiravau, kada artimiausias traukinys atšvilps į šią stotį.

— Ryt iš ryto, — su užuojauta tarnautojas man burbtelėjo.

— Tamsta juokauji! — sušukau nusiminęs. — Ką aš čia veiksiu? Kur dingsiu? Ar yra čia kokia užeiga?

— Dievaži, nėra! Artimiausias kaimas už šešių kilometrų.

Pilnas baisiausių nujautimų, paklausiau:

— Ir, žinoma, čia nėra laukiamojo kambario?

— Be abejo, nėra, — nusijuokė. — Aš paprastai uždarau stotį paskutiniam traukiniui išėjus, tai bus kaip tik dabar, ir dviračiu grįžtu namo. Man būtų labai malonu tamstai pagelbėti, bet...

Sekė sunki tyla.

— A, žinau! — staiga jis sušuko. — Žinia, tai neįprasta, bet vis dėlto...

— Gerai, gerai! Aš viskam pasiruošęs, — užtikrinau jį.

— Vienintelė vieta, kokią čia turime, štai ta bagažo patalpa. Tamsta gali išsitiesti ant tuščių lentynų. Tačiau... viena maža kliūtis. Taisyklėse pasakyta, kad ta patalpa tik bagažui. Tamsta tegali ten būti tik kaip bagažas.

Linksmai aš pritariau: — Daryk su manim, ką nori! Man svarbiausias dalykas pamiegoti, keletą valandų užsnūsti.

— Jeigu taip, puiku. Padarysime, kaip reikalauja tvarka, — jis linkterėjo su pasitenkinimu. Rašaluotu numeriu pliaukštelėjo ant mano palto ir išrašė kvitą.

Linkėdamas man malonių sapnų, jis užstūmė duris, jas užrakino ir mane paliko. Aš radau tuščią lentyną, užsirioglinau ant jos ir beveik iš karto stipriai užmigau.

— Ką tamsta čia darai? Kaip čia patekai? — Tai, matyti, buvo sekančios pamainos tarnautojas.

Aš jam papasakojau apie savo nesėkmę. Jis klausėsi, rūsčiai suraukęs antakius.

— Tai šitaip atsitiko, — baigiau nusišypsodamas. — Dabar aš turiu išeiti. Mano traukinys turi netrukus būti čia.

Aš nušokau ant grindų, išlyginau drabužių raukšles ir žengiau prie durų.

— Stok! — riktelėjo žmogėnas. — Taip negalima. Pirmiausia, tamsta turi man grąžinti kvitą. Neužmiršk, kad esi bagažas, o bagažas neišduodamas be kvito.

— Puiku! — Nusišypsojau ir kišau ranką į kišenę. Tačiau, deja, kvito ten nebuvo...

— Kur jis galėtų būti? — stebėjaus. Tada pasakiau: — Taip, tai taip, bet čia juk formalumas...

Baisiai rimta mina jis pasipriešino:

— Gal tamstai, bet ne man. Taisyklės yra taisyklės. Grąžink man kvitą, jeigu nori būti išleistas. Jeigu ne, turėsi čia pasilikti.

Jis neatrodė juokaująs. Jis nė akimirkai nenuleido nuo manęs akių, o išeidamas rūpestingai užrakino duris.

Vėl gulėdamas ant lentynos, beviltiškai mėginau rasti kokią nors išeitį iš tos kvailos padėties.

Vidudienį alkis privertė mane pakilti antpuolin.

— Klausyk! — ir iš tikrųjų aš buvau įsiutęs. — Tamsta neteisėtai mane apkalinai, tai duok bent pavalgyti!

Jis, ramiai į mane pažiūrėjęs, tarė: "Taisyklėse nieko nesakoma, kad mes turėtume pareigą bagažą maitinti.

Aš netekau pusiausvyros ir suriaumojau: — Velniop su tom taisyklėm! Vadinasi, tamsta nori mane badu numarinti?!

— Nesisketeryčiok, — jis pasakė rūsčiai. — Aš nesu žiaurus. Suprantu, kad esi nepaprastoje padėtyje. Duok man pinigų, ir aš kaime sveikam ko nors nupirksiu pakramtyti.

Išėmiau savo paskutines dešimt markių, o jis išlaikė savo žodį. Iš tikrųjų, jis jį net perviršijo: jis man atvilko penkiom dienom maisto. Aš visai įsiliepsnojau:

— Tamsta manai, kad aš čia amžinai pasiliksiu?

— Visai panašu, — atsakė su didžiausiu rimtumu. — Tamsta čia pasiliksi tol, kol rasi savo kvitą.

— Matai, tamstos bendradarbis daug paslankesnis. Jis tikriausiai mane būtų išleidęs.

— Nebūk per daug tuo įsitikinęs, — atsakė su ta pačia rūgščia mina. — Mano bendras tegrįš tik po dviejų savaičių. Jis kaip tik išvyko atostogų.

Visa mano stiprybė dabar palūžo. Aš vos pasiekiau savo lentyną ir nemurmėdamas pasidaviau savo likimui.

Negaišdamas dabar pasakysiu, kad šiandien jau suėjo keturios dienos, kai gyvenu čia kaip bagažas. Mano užvaizdas elgiasi su manimi visai padoriai. Rytais jis man paskolina skustuvą, netgi atneša knygų pasiskaityti. Ir palaipsniui aš pradedu jį suprasti. Tikrai jis visai nežiaurus — jis tik klusnus savo taisyklių pildytojas.

Štai kodėl aš jo nepasmaugiau šį rytą, kai tiesiog stebuklingai aš atradau kvitą. Prieš dvi dienas tikrai būčiau jį pasmaugęs. Tačiau šiandien, mojuodamas gyvybę išgelbstinčiu popieriaus skuteliu, aš pergalingai nuskubėjau pas mano užvaizdą.

— Aš esu taipgi dėl tamstos laimingas, — jis atsakė, o aš pirmą kartą pamačiau jį nusišypsant. — Dabar niekas nebedraudžia tamstai išeiti. Vien tik reikia sumokėti už tamstos, kaip bagažo, buvimą čia, ir esi laisvas. Tamsta esi skolingas vieną markę ir šešiasdešimt fenigių. Prie to pridedu tris markes ir septyniasdešimt fenigių už naudojimąsi mano skustuvu ir knygom. Iš viso — penkios markės ir trisdešimt fenigių.

Aš pabalau. — Betgi aš neturiu nė vieno fenigio. Gal tamsta priimsi mano skolos raštą?

Jis pakratė galvą. — Pagal taisykles mes priimam tik pinigus.

Beveik maldaudamas, aš prašiau: — Gal tamsta gali man paskolinti šią sumą?

— Ne, kaip tik dabar aš pats vargstu dėl pinigų trūkumo. Be to, iš principo, aš niekad neskolinu pinigų.

— Tai ką aš turiu daryti? — maldavau, beveik verkdamas.

— Rašyk savo šeimai.

— Aš... aš neturiu šeimos — mikčiojau.

— Nei turtingų draugų?

— Nei turtingų draugų...

Staiga jis nušvito. Bet, šiaip ar taip tamsta esi rašytojas. Tamstai bereikia tik parašyti kokį gabalėlį ir paprašyti avanso.

— Puiki idėja! — Ir aš jam padėkojau.

Sekančią dieną parašiau įvykį, kaip tik su manim pačiu nutikusį. Jį pasiunčiau redaktoriui ir dabar laukiu avanso. Jis turi ateiti užporyt. Tada aš būsiu išgelbėtas! Tariant, jeigu redaktorius patikės, kad tokis dalykas gali atsitikti.

(Redaktoriaus užrašas ant rankraščio: "Nieko panašaus gyvenime negali įvykti. Atmesta.)

Išvertė **P. Gaučys**

●

MŪSŲ GYVENIMO PRIVATUMAS

Ar dar beliko ko nors apie mus nežinoma?

P. GAUČYS

Vis dažniau ir dažniau girdime nusiskundimų, kad iš mūsų gyvenimo baigia išnykti privatumas. Juo susirūpinę asmenys tvirtina, kad mūsų gyvenimo intymiausios smulkmenos yra perkamos, parduodamos ir išnaudojamos visos apstybės privačių tyrinėtojų. Tie smalsuoliai iškasa iš mūsų slapčiausių gelmių daugybę faktų (neretai ir prasimanymų) apie mūsų darbus, pinigus, sveikatą, šeimyninius santykius, įpročius ir norus, prietarus ir interesus. Jų smalsios akys domisi viskuo ir visais. Tai, ką jie sugriebia ir kaip tas žinias panaudoja — dažnai turi gilios įtakos visam mūsų gyvenimui.

Brovimasis į žmonių asmeninius reikalus taip paplito, kad įvairiausių pažiūrų ir pakraipų žmonės nuolat protestuoja, skundžiasi teismams, rašo piktus straipsnius ir kitokiais būdais reiškia savo nepasitenkinimą.

Taip dalykams esant, kyla klausimas, kaip asmenys, besidomį mūsų pricačiais reikalais, prieina prie mūsų nuo pašalinių akių dengiamų reikalų? Šiandien juk viešas dalykas, kad tyrinėjimas JAV pil'ečių viešų reikalų kainuoja čia vieną bilijoną dolerių per metus. Žinias apie mus renka ne tik valdžios įstaigos, bet taip pat ir darbdaviai, bankai, apdraudos bendrovės, įvairios detektyvų agentūros. Netgi sakoma, kad ateisianti diena, kada apie kiekvieną suaugusį asmenį būsianti vedama mažiausia viena kartoteka. Savaime suprantama, daugeliu atvejų tokios kartotekos būtinos, bet taip pat dažnai jos telkiamos visai be reikalo, ir kas dar svarbiau, piktnaudojamos. Yra atvejų, kada asmuo tyčia apšmeižiamas, norint jam pakenkti. Tyrinėjimų agentūros, besikasančios po privatų žmogaus gyvenimą, kartu su žiniom išmeta nemaža ir purvo, kuris pasitarnauja įrodyti, kad ne veltui jos rausėsi.

Neseniai Amerikoje pradėtas vartoti melo detektorius, norint gauti darbą. Jų pagalba gautų duomenų ligi šiol nepripažįsta amerikiečių teismai. Anksčiau jis būdavo naudojamas, tikrinant į aukštas pareigas skiriamą asmenį, tačiau dabar jo nevengiama ir nedidelėse darbovietėse, ir paprasčiausio darbo gavimo atveju. Dirbtuvės, krautuvės, įstaigos ir fabrikai naudoja melo detektorių kaip galutinį atsakymą į visus asmeninius klausimus.

Nūdien privačių asmenų plačiausiu mastu naudojamos ir ne paprasčiausios šnipinėjimo priemonės. Miniatūriniai mikrofonai, rekordavimo mašinėlės, slapti telefono pasiklausymai, mažyčiai televizoriai, dvigubi veidrodžiai panaudojami privačiam reikalui, dažnai nelegaliai, įtaringų darbdavių, darbo unijų, vyrų ar žmonų ir t. t. Kai kurie automobilių pardavėjai pasirašymų kambaryje, kur vyrai su žmonom tariasi dėl automobilių pirkimo, laiko paslėptus mikrofonus.

Toks smarkus pagausėjimas įvairių šnipinėjimo prietaisų ir jų toks įvairus panaudojimas paskatino Kongresą suorganizuoti net specialų apklausinėjimą.

Įvairaus pobūdžio privačių žinių rinkimas išugdė ištisą armiją seklių, šnipų ir smalsuolių. Ir ji vis didėja. Pvz. 1961 m. New Yorke buvo 675 legaliai veikiančios privačių detektyvų agentūros, o po dvejų metų jau 822. Kituose JAV miestuose matoma tas pat. Šalia to, yra dar bendros tyrinėjimų agentūros, draudimo inspekcijos, kredito tikrintojai, parduotų automobilių atgavėjai, krautuvių tarnyba, saugumo patarėjai, dingusių asmenų biurai, patentų laužytojų inspektoriai, sąskaitų rinkėjai, skyrybų detektyvai ir pramonės piratai. Tūkstančiai didelių įmonių turi savo gerai apmokamą ir tobulom priemonėm aprūpintą sekimo personalą. Bankai, transporto įmonės, lenktynių organizatoriai, kvepalų ir taksi pramonė turi savo sekimo agentus. Taip pat juos turi ir demokratų ir respublikonų partijos. Tie specialistai kiša nosį į gyvenimą valdininkų, turinčių reikalą su privačiais kontraktoriais, vykdančiais valdžios užsakymus.

Visa tai rodo, kad tie investigatoriai vaidina daug žymesnį vaidmenį mūsų gyvenime, nei kad mes galėtume įtarti. Jeigu toks investigatorius turi gerus ryšius ar gali papirkti, ar apgauti reikalingus asmenis, jis gali gauti tokias slaptas informacijas, kaip pvz. telegramų nuorašus, knygoje nefigūruojančius telefonų numerius, viešbučių registracijos korteles, netgi Social Security ar Civil Service korteles. Dažnai ir be tokių ryšių, jis gali sumedžioti daugybę privačių žinių, kurias mes per visą gyvenimą sudedame į viešus archyvus. Gimimo metrikai, vedybų leidimai, auto registracijos, teismų aktai, namų pirkimo liudijimai ir paskolos, biznio leidimai, balsuotojų registracijos, bankrutavimo, pilietybės dokumentai — visa tai vieši dokumentai.

Asmenys, besidomį jūsų privačiais reikalais, taip pat labai rūpinasi tuo, ką jūs darėte mokykloje. Valdžios ir privatūs inspektoriai užplūsta vidurines mokyklas, kolegijas ir universitetus, prašydami informacijų apie buvusius ir dabar esančius studentus.

Bet tuo dar byla nesibaigia. Paskalos ir skandalai sudaro labai pelningą šaką spaudai. Paslėpti foto aparatai užfiksuoja nieko neįtariančias moteris didžiose krautuvėse. Rėksmingiausia reklamos įsibrovimo technika, spaudimas, klastojimas vartojami netgi labdaros srityje. Labai dažnai laukinėje kovoje už mūsų dolerį ar mūsų savanorišką darbą, besistengiant išspausti paskutinį mūsų gerumo lašą, užmirštama paties davėjo vertė.

Tyrinėtojų tvirtinimu, mes pradedame prarasti savo privatumą tą dieną, kai pirmą kartą atidarome banke sąskaitą ar gauname paskolą. Prieš ją duodamas, davėjas pasirūpina pirma surinkti žinių apie paskolos prašytoją. Jis kreipiasi į jo banką, kuris tačiau nepasako tikro sąskaitos dydžio, o tik apytikrį. Po to jis kreipiasi į jūsų darbovietę. Beveik visos jos duoda apie savo dirbančiuosius žinių: kaip ilgai dirba ir ką dirba, šeimos stovį, adresą ir ar prašytojas pasakė tikrą savo atlyginimo dydį. Toliau jis patikrina teismo aktus, ar nebuvote bankrutavęs, nemokėjęs skolų ir t. t. Telefonu ar atsilankant pas jūsų buto ar namų savininką, o jeigu gyvenate nuosavam name, pas artimiausią kaimyną, sužinoma, ar jūs sąžiningas, ar sutariate su žmona, ar nėra kokių priekaištų dorovės atžvilgiu. Taip pat jis mėgina patirti, ar jūs nesergate kokia fizine ar psichine liga, galinčia neigiamai paveikti jūsų sugebėjimą užsidirbti ar mokėti skolas. Jeigu kaimynas atsiliepia neigiamai, jūs tikriausiai negausite paskolos.

Rūpinantis gyvybės, auto ar kitokiu draudimu, jūs galite būti tikras, kad prieš išduodant polisą, jūs būsite rūpestingai patikrinti. Didžiausia Amerikoje apdraudos inspekcija — Retail Credit Co. su 260 skyrių, apimančių 1,600 JAV miestų, kiekvienais metais paruošia apie 12,500,0000 pranešimų, kurių daugumą gauna apdraudos bendrovės. Šalia jos yra nemaža ir kitų agentūrų, kaip pvz. Nationwide su 138 skyriais ir 3,500,000 metinių pranešimų.

Įprastinis tokios agentūros pranešimas parodo, kokiam laipsnyje mūsų privatus gyvenimas tampa draudimo bendrovės nuosavybe, nes jame praktiškai surašoma visa prašytojo šeimyninė biografija su jo įpročiais, su jo dorovės apibūdinimu. Jeigu paaiškėja, kad prašytojas linkęs nugerti, tuo atveju surašomas kitas specialus pranešimas su visom smulkmenom, gautom iš kaimynų ar policijos.

Ieškąs darbo paprastai užpildo anketą, kurią rūpestingai patikrina darbovietės saugumo skyrius ar tyrimų agentūra. Kai

(Nukelta į 5 psl.)

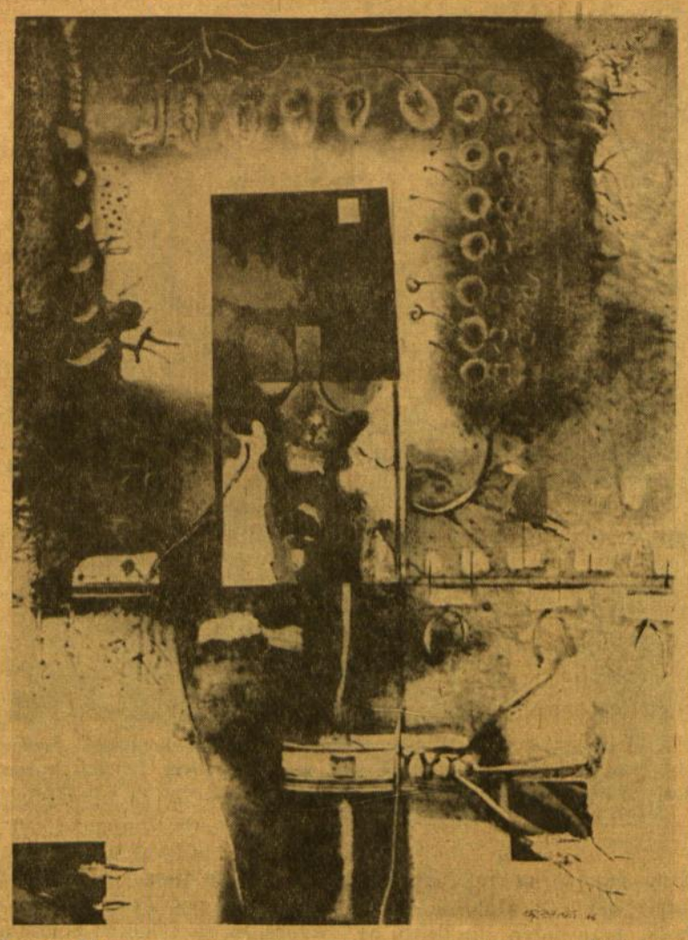

Leonas Urbonas — Prisiminimas

L. Urbono darbų spalvotos skaidrės bus rodomos ekrane Jaunimo centre, rytoj spalio 1 d.) 2 val. 30 min. popiet. Ten pat vyks ir simpoziumas apie dailininko kūrybą, kuriame dalyvaus dail. Kurauskas, Mieliulis ir Ramonis. Įėjimas laisvas.

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro
Rugsėjo mėn. uždara sekmadieniais.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8216
SEPTEMBER - RUGSĖJO 28, 29 ir 30 D. D.

CUSENIER Imported Three Star COGNAC	Fifth	$3.98
CHAPOULIE 160 MONTH OLD IMPORTED BRANDY	Fifth	$3.98
ST. REMY Imported Three Star BRANDY	Fifth	$3.79
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	$4.89
STOCK IMPORTED Dry or Sweet VERMOUTH	30 Oz. Bottle	$1.69
IMPORTED POLISH 100 Proof VODKA WYBOROWA	Fifth	$4.98
JACQUIN'S FORBIDDEN FRUIT LIQUEUR	Fifth	$5.29
POPULAR BRAND OF IMPORTED CANADIAN WHISKY	Fifth	$3.69
CHATEAU HAUT-BRION, 1963 Vintage FRENCH WINE	Fifth	$4.49
AUGSBURGER BAVARIAN FLAVOR BEER, Case of 24—12 oz. T. A. Botties	Case	$4.59

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET — Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS TAIPGI ORO VĖSINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄ-TOM
4 3/4% on savings accounts — 5 1/4% on investment bonus
NUO SAUSIO MĖN. 1 D., 1967 M.
Sąskaitos apdraustos iki $15,000
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

A. ABALL ROOFING CO.
Įsteigta prieš 49 metus
Dengiame visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminus, rinnas, nuotekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą — "tuck pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuotas.
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Skambinkite bet kuriuo laiku
Apskaičiavimai nemokami

BANGA
TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd St., Telef. 434 0421
P. Rudėnas — R. Šimulis

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir biznio
Patogios išsimokėjimo sąlygos
J. BAČEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

MARQUETTE PARK - AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINEJE
80 MILIJONŲ PERŠOKUSI BENDROVĖ
CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

4 3/4% METAMS
VISUOSE TAUPYMO SKYRIUOSE

Federalinės vyriausybės apdraudos įstaigoje visos taupymo sąskaitos apdraustos iki

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ viena tarp žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdingai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų dolerių dividendų. Chicagos Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidėdami darbais ir finansais, kad galėtų pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicagos Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš $84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje.

Atsilankę pamatysite gėlėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą. Laimės Šaltinėlį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdaringoms įstaigoms apie $1,200.00. Pamatysite plačiai žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų susirinkimams. Susirinkusiems veltui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrių, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai net iki 5¼%. Šiandien mokslas kainuoja nuo $6,000 iki $12,000 ir daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutaupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti $2.50, $5.00, $10.00 arba net $25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po $25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams ramesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyrium.)

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting
10. (Free Coffee)
11. Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
12. U. S. Postal Stamp Machine
12. Service.
13. We sell Travelers Checks
14. Save-by-mail Kits
15. Notary Public Service
16. Two large Free Parking Lots
17. Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers
18. Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M.— 8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M.— 4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M.— 8:00P.M.
FRIDAY	9:00 A.M.— 8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M.—12:30 P.M.

Mūsų gyvenimo privatumas

(Atkelta iš 4 psl.)

reikalas eina apie atsakingą darbą, tada patikrinimas yra dar griežtesnis ir labiau atsižvelgiąs į kandidato sąžiningumą ir jo būdą. Pagal Apsaugos depto instrukcijas atsižvelgiama į kandidato politinę ištikimybę, kitais požiūriais taip pat atsižiūrima ir į religiją.

Kap jau minėjome, pastaruoju metu vis labiau įsigali melo detektoriaus panaudojimas. Pvz. Chicagoje per pastaruosius 10 metų jo panaudojimas padidėjo 10 kartų. Šiuo metu JAV yra 600 melo detektorium egzaminatorių, kurie 80% savo darbo atlieka privačioms kompanijom ir 20% policijai. Dallas apygardoje tuo būdu apklausta 25,000 asmenų. Šitie egzaminai slegiančiai veikia žmogų, labai dažnai dėl nervingumo ir baimės jis pats save apkaltina, stipriau plaka širdis, virpa rankos, padažnėja pulsas. Kitais atvejais jis padaro ir gera, nes pvz Chicagos didžiosiose krautuvėse, panaudojant periodinį detektorinį apklausinėjimą, jų tarnautojai mažiau vagia.

Statistika rodo, kad kiekvienais metais nesąžiningi darbininkai išvagia apie vieno bil. dolerių vertės prekių. Kiekvieną dieną raštinių tarnautojai nukniaukia apie 4 milijonus dolerių. Vien tik 1961 metais vienos draudimo bendrovės apskaičiavimu, 1,195 įmonės bankrutavo dėl nesąžiningų darbininkų joms padaromų nuostolių. Tais pačiais metais didžiųjų krautuvių savininkai neteko 714 milijonų dolerių dėl tarnautojų ir pirkėjų vagysčių. Nenuostabu, kad krautuvių ar įmonių savininkai kovoja prieš tai visais įmanomais būdais, įmontuodami slaptus mikrofonus, dvigubus veidrodžius, televizorius prie durų, prekių išsiuntimo skyriuose, sandėliuose, prausyklose, tualetuose. Visa tai ne tik pabrangina prekes, bet taip pat pažeidžia asmens privatumą, nes žmogus niekad nežino, ar su juo kalbąs, sėdįs ar bendraująs asmuo yra tik tarnautojas, ar įmonės šnipas.

Šalia to, vienu didžiausių mūsų privatumo pažaidėju yra spauda. Čia, savaime aišku, turima galvoj ne lietuvių spauda, kuri tuo atžvilgiu beveik be priekaištų. Didžiųjų laikraščių reporteriai naudoja "šnipo" tipo kameras, galingus lęšius, mikrofonus, paslėptus už švarko apykaklės, ir kitas priemones, spausdina paskalas ir atskleidžia privačiausias šeimų gyvenimo scenas. Labiausiai toje srityje pasinešęs magazinas "Confidential" naudojo visas įmanomas į privatų asmens gyvenimą brovimosi priemones, ypač persekiodamas Hollywoodo artistus, žvaigždes. Jis mokėjo pasakiškas algas keliems privatiems detektyvams, kurie sužvejodavo purvus, vėliau rodomus ir skelbiamus jo puslapiuose.

Paštas mums labai dažnai pristato neprašytų skelbimų, prekių siūlymų, lapelių, brošiūrų, žodžiu, gausybę spausdintos medžiagos. Klausimas, kaip visa tai pasiekia adresatą, dažnai esantį už tūkstančio mylių nuo siuntėjo. Atsakymas — yra specialiai pramonės šaka, išleidžianti 400 milijonų dol. į metus, kuri klesti, prekiaudama mūsų vardu ir adresu, nepaprastai įžūli ir kartu naivi. Mums norint ar nenorint, ji tyrinėja mūsų pirkinių pobūdį, mūsų religinę ir socialinę priklausomybę. Ji gilinasi į mūsų darbo pobūdį, analizuoja mūsų pomėgius, pasižymi, kokius laikraščius mes skaitome, domisi netgi tuo, ar mes esame susižadėję, vedę, ar turime vaikų. Kai visiškai mus išrengia, mūsų vardą įrašo gretą tūkstančių kitų, panašiu būdu surankiotų. Tai yra sąrašų sudarinėtojų, nuomotojų ir vardų pardavėjų pramonė. Jai nėra nieko šventa. Kas jūs bebūtumėte, kuo besidomėtumėte, vis vien ji jus parduoda. Nūdien du iš trijų asmenų figūruoja mažiausia viename kuriame sąraše, o gal ir keliuose.

Iš sąrašų sudarinėtojų adresus perka ir įvairūs fondai, renką pinigus geriems tikslams. 1962 m. "Giving USA" metraštyje randame įdomų aukotojų apibūdinimą: "Yra trys plačios aukotojų kategorijos: 1) tų, kurie aukoja iš meilės Dievui ir artimui, ar iš socialinio atsakingumo pajutimo, 2) pakartotojų, nuolat aukojančių ir 3) aukojančių iš egoistinių sumetimų". Šie pastarieji apibūdinami kaip biją būti atžymėti kaip nieko ne davusieji. Tuo būdu, kai aukotojas kuriam fondui siunčia čekį, iš tikrųjų jis duoda dvigubai: savo pinigą ir savo vardą, kuris bus dar parduotas kam kitam.

Asmens privatumo nepaisymo tema būtų galima dar daug ką pasakyti, tačiau iš to, ką esame iškėlę, skaitytojas gali susidaryti gana išsamų vaizdą. Baigdami turime pažymėti, kad JAV konstitucijos IV papildyme yra įrašyta: "Žmonių teisė būti saugiems savo asmenyse, namuose, spaudoje ir turte prieš nepagrįstas kratas ir konfiskavimus neprivalo būti pažeidžiama".

—o—

● **Manyland Books leidyklai** vienas amerikietis profesorius pasiūlė savo knygą apie erdvių mediciną. Profesorius yra tyręs astronautus, prieš jiems skrendant ar grįžus iš erdvių, ir erdvių medicinoj turi didelę patirtį.

MAŽELIO SPALVOTŲ NUOTRAUKŲ PARODA

Lietuvių foto archyvo vedėjo A. Kezio, SJ, rūpesčiu Jaunimo centre rytoj (spalio 1 d.) 2 val. 30 min. popiet atidaroma Vytauto Maželio nuotraukų paroda.

Chicagoje jis yra turėjęs savo nuotraukų parodą, bet ši skiriasi labai daug kuo — visos nuotraukos sudaro vieną religinę tematiką. Tai lietuvių dailininkų sukurti kūriniai, daugumoje bažnyčių interjerai: altoriai, žvakidės, langai ir jų detalės. Didesnę nuotraukų dalį sudaro Kennebunkporto lietuvių pranciškonų naujosios koplyčios vaizdai — dail. V. K. Jonyno kūriniai. Šalia jo eina dail. A. Valeškos kūrinių pluoštas.

Nauja bus ir tai, kad beveik visos nuotraukos spalvotos

V. Maželis fotografavo nespalvotai. Spalvą sugrąžino, kitų paragintas. O paragino V. J. Jonyno studija, kuriai reikėjo spalvotų nuotraukų. Nors A. Maželis gerai fotografavo nespalvotas nuotraukas, bet dabar, perėjus prie spalvos, teko jam gerokai padirbėti.

Spalvą kasdien matai, bet nekreipi į ją dėmesio, jos nebemoki analizuoti, suderinti su kita spalva. Meno kūrinyje — vitraže — ta spalva jau suderinta ir įtvirtinta, bet vis tiek iš fotografo reikalaujama dar daug ir labai daug pastangų. Ir jam tenka apvaldyti visas nuotraukas, kad spalvos nebūtų per šiltos, per šaltos, tenka grumtis su sunkiom apšvietimo problemom.

Šioje parodoje žiūrovą pirmiausia patrauks žėrinčios spalvos. Jos pagautos V. Maželio tikrai pilname savo skaisčiame žėrėjime. Tai ypač matyti vitražuose. Šalia sodrių, stiprių tonų rasi apsčiai ir visokiausių pustonių, dalelių, kurios derinasi prie stipresniųjų tonų ir kurios vis dėlto nepražūsta. Tai ypač ryšku pvz. skaldyto stiklo vitražų nuotraukose. Ten yra nemaža cemento, kuris turi savo reljefą. Fotografui reikėjo ištraukti ir tą reljefą, ir kartu spalvą, ir suvesti šitai į visumą.

Fotografui sunkiausiai grumtis dėl spalvos ten, kur tos spalvos nėra

Spalvotoje nuotraukoje vis dėlto turi būti spalvos. Tokia yra pvz. Kennebunporto koplyčios galinė siena. Ten baltas reljefas ant baltos sienos sudaro gana daug galvosūkio: kaip nufotografuoti, kad siena būtų nenuobodi ir gyva. Tenka tokius objektus ilgai stebėti, analizuoti, laukti gero apšvietimo. Ir Maželis, kaip koks medžiotojas, čia valandų valandas laukė savo "grobio", kol pro šoninį vitražą vakarinė saulė palies spindulius ant sienos ir spalvų, spalvelėm pripildys visus įdubimus. Tada visa siena atsigavo ir sužvilgo, atsiskleidė kaip toji šv. Pranciškaus vizija.

Šv. Pranciškaus saulės giesmės vitražas — taip pat sunki tema fotografui, nes čia vyrauja balta stiklo spalva. Lengvai gali išdeginti ir nužudyti ištisus plotus. Bet Maželis ir čia kantriai laukė gerų šviesos sąlygų, kol išgavo visus stiklus, jų faktūrinius virpėjimus.

V. Kašuba — Medžio skulptūros detalė (Nuotr. V. Maželio)

Maželio spalvotų nuotraukų paroda, tema "Lietuvių religinis menas fotografijoje", atidaroma rytoj (spalio 1 d.) 2 val. 30 min. popiet Jaunimo centre, Chicagoje.

Spalvose V. Maželis leidžia gyventi visom detalėm, leidžia jom veržtis į šviesą, kur dominuoja galingi tonai. Gi juoda balta nuotraukoje jis mėgsta detales išjungti, paskandinti tamsoje. Tamsa darosi iškalbingesnė ir mistiškesnė. Jos fone jau išryškėja vedamoji mintis. Taip komponuojant, yra atliktos juoda - balta nuotraukos. Jos sutelkia dėmesį į vieną tašką ir kartu išvysto vidinę jėgą.

Ir čia prasideda fotografo menininko darbas. Čia jis atskleidžia savitą grožį ir savo individualybę. Ir tikrai — tokių fotografų rankose kūrinių nuotraukos kartais atrodo kur kas geriau nei patys originalai. Ir kodėl? Eilinis žiūrovas, užėjęs į koplyčią, tiek laiko neskirs kokiam vienam langui ar jo detalei, kiek skiria fotografas menininkas. Jis nė nepastebės nei tiek detalių, nei tiek spalvų. Dar ir apžvietimo sąlygos gali būti visai priešingos — gali būti per maža šviesos, arba per daug. Gi nuotraukoje — šviesa balansuota ir padaryta taip, kad kūrinys pasirodytų visam savo gražume. Tą gražumą ir yra proga čikagiečiams pamatyti šį sekmadienį. **(p. j.)**

SIUVIMO MAŠINOS

BERNINA * NECCHI * ELNA * VIKING * PFAFF * SINGER

(Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos, ir visų kitų firmų). Taisome, parduodame ir nuomojame prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinetus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose. Parduodame ir taisome dulkių siurblius, įvairių gamybų.

B & B DISTRIBUTING CO.

4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 927-0044; 927-0045.

Vedėjas Arvydas M. Dikinis

Highest Rates on Savings

At Standard Federal Savings your savings earn at the highest rate paid by any savings institution in Chicagoland.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $15,000

4 3/4% PER ANNUM, CURRENT RATE

PASSBOOK SAVINGS

Earnings are added and compounded four times a year. No time requirements. No minimum amount. Additional amounts can be deposited at any time in any amount.

5 1/4% PER ANNUM

6 MONTH CERTIFICATES

Designed for savings investors who have large lump sums to invest. Issued in minimum amount of $10,000.

INSURED SAFETY

Your savings are protected by our own exceptionally strong financial condition and by insurance to $15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation, a permanent agency of the U. S. Government. Safety for your savings is a tradition at Standard Federal Savings.

Passbook Savings in by the 10th of the Month Earn from the 1st.

ASSETS OVER $116,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Phone VI 7-1141

JOIN THE AVONDALE TEAM

Looking for a future in New Orleans?

It's here for you— at Avondale Shipyards.

Engineers and Draftsmen
Structural piping
Mechanical
Material takeoff

Marine experience not required.

Excellent Company benefits.

Write today, enclosing resume to:

Personnel Manager
AVONDALE SHIPYARDS, INC.
P. O. Box 50280
New Orleans, Louisiana 70150
We are an equal opportunity employer.

Systems Analysts

Fine Opportunity

AUTOMOBILE CLUB OF MICHIGAN

IF YOU HAVE

- Degree (preferred)
- Systems experience
- Desire to advance

WE HAVE OPENINGS

- Excellent salary ($9000 and up)
- Fine benefits
- Challenge

Call or write to D. E. SCHMEISER

AUTOMOBILE CLUB OF MICHIGAN

150 Bagley Ave., DETROIT, Michigan 48226

Phone: (313) 963-2911 Ext. 271 — After 5 P.M.: (313) 791-1869

NAUJI LEIDINIAI

● **Į LAISVĘ, 1967 — liepa — Nr. 40.** Lietuvių Fronto Bičiulių politikos žurnalas. Redaktorius **L. Valiukas,** Post Office Box 77048, Los Angeles, Calif. 90007. Administratorius **A. Kulnys,** 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje $5.00, kitur — $3.00. Žurnalo sąsiuvinis 9 x 6 inč. formato, 80 psl.

Žurnalas redaguojamas labai gyvai, vengiama ilgų studijinių straipsnių, stengiamasi aktualias šios dienos problemas pateikti trumpu, kondensuotu ir gana tiesmūkiniu žodžiu. Nors vienur kitur ir neapsieinama be tam tikro įtampinio aštrumo, tačiau siūlas nepertempiamas, teigimų, tezių bei dialogų bazės bei forma neišeina iš perkaitinto pašnekesio ribų.

Įžanginių puslapiuos kas kartą duodama bent kelios konkrečios ir šio meto temos. Sakysim, šį kartą jos yra tokios: Tautinės drausmės normos, JAV-bių milijono lietuvių atlietuvinimas, Tautinių vertybių gradacija. Iš numerio visumos labiau išskirtini šie straipsniai: dr. Juozo Girniaus "'Tautininkai' ir 'valstybininkai'", dr. V. Bieliausko "Lietuviškumas ir pliuralizmas", kun. J. Jutkevičiaus "Monagan rezoliucijos istorija", St. Lozoraičio, Jr., "Lietuvių prisidėjimas prie pasaulio šviesesnės ateities ruošimo".

"Į Laisvę" žurnalas save tituluoja politikos žurnalu, bet griežtai politikos rėmais nesiriboja, kiekvieną kartą užgriebdamas vieną kitą temą ir iš kultūrinio sektoriaus. Šį kartą tokios rūšies straipsniai yra dr. A. Klimo raštas apie pašalinės įtakas Lietuvos istorijos ir kalbotyros moksluose ir pašnekesys su prof. Sealey apie labiau kultūrinio reikalo išnešimą kitataučių tarpan.

Akylai redakcijos atrinkti ir apžvalginiai žurnalo skyriai: Pavergtoje Lietuvoje, Laisvinimo veiksniai ir jų darbai. Lietuvių informacija svetimiesiems, Lietuvos byla Jungtinėse Tautose, Tautinės drausmės klausimas, Lietuvių Bendruomenė, Lietuvių Fronto Bičiulių gretose, Jaunimo pastangos Lietuvos laisvinimo darbe, Naujos knygos (dr. J. Girnjaus "Idealas ir laikas"), Darbštieji kūryboje, veikloje ir gyvenime. "Į Laisvę" leidėjai ir redakcija sveikintini ir už tai, kad, visą darbą perkėlus Kalifornijon, pasivytas laikas, ir žurnalas dabar išeina jau reguliariai, ko buvo pasigesta eilėje pastarųjų metų.

● **Bronius Zumeris, DABARTIES SUTEMOSE.** Žvilgsnis į mūsų laikotarpio žaizdas ir skaudulius. Marijonų vienuolijos premijuotas religinės minties veikalas. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1967 m., knygos mecenatas **prel. M. Urbonas,** DuBois, Pa. Aplankas - P. Jurkaus. Knyga 7¾ x 5¼ inč. formato, 188 psl., kaina $2.50, gaunama "Drauge".

Gyvai parašyta knyga skaitytojo parankumui skirstoma į šiuos pagrindinius skyrius: Likimo kelyje, Po civilizacijos apsiaustu, Kai tikintieji snūduriuoja, Bedugnės pakraščiu, Laisvės šešėliuose, Savo darbo

Rašytojas Vytautas Alantas, laimėjęs ir šiemetinį "Dirvos" novelės konkursą. Mecenato Simo Kašelionio 250 dol. teko jam už novelę "Ugly Lithuanian". Vytautas Alantas yra laimėjęs ir pernykštį "Dirvos" novelės konkursą, buvo premijuota jo novelė "Viskas galėjo ir kitaip susiklostyti".

kilpiniuose, Prie nubrėžtos linijos. Šie skyriai savo keliu skirstomi dar į visą eilę smulkesnių poskyrių, pvz. Nežinia ką daryti, Didybė ir menkybė, Neramieji kala ginklus, Tada ir dabar ir t. t.

Aloyzo Barono rašytame šios knygos įvade apie ją, be kita ko, šitaip atsiliepiama:

"Knyga mūsuose, tur būt, pirmoji tokio turinio. Ji bus miela skaityti kiekvienam, kuriam pabosta nuolatinis skubėjimas, nuolatiniai pokalbiai apie medžiagą ir įtempimas, siekiant vis didesnio užsitikrinimo žemėje. Ji bus mielai skaitoma tų, kurie bando kovoti su tuo, ką autorius vadina vidutiniškumu, ir tų, kurie bando gydyti žmonijos bendrąsias žaizdas, nebijodami karčių vaistų nemalonumo".

● **Dr. A. Šešplaukis, LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA.** Gramatika ir sintaksė. Ketvirtas pataisytas leidimas. Išleido J. Karvelis 1966 metais. Leidinys 8½ x 5½ inč. formato, 118 psl., kaina $3.00, gaunamas ir "Drauge"

Šią gramatiką laida po laidos leidžiant ir autoriui ją kaskart patobulinant ir papildant, pasiekta tikrai kondensuoto, metodiškai gerai paruošto ir mokiniui lengvai įkandamo vadovėlio. Ilgametis autoriaus triūsas čia pasiekė nuostabiai gerų rezultatų. Spauda ir techniškas knygos apipavidalinimas be priekaištų. Gramatikos leidėjas, prekybininkas J. Karvelis, ją išleisdamas, didžiai patalkino lituanistiniam švietimui. Reikėtų taipgi atsiminti, kad J. Karvelis ne vienu atveju yra prasitaręs, jog jis išleis kiekvieną, mokykloms skirtą vadovėlį jeigu tik jo nupirks bent tris šimtus egzempliorių. Šitai įsidėmėtina įvairiems mūsų švietimo veiksniams, beveikiantiems vadovėlių leidimo kryptimi.

● **LAIŠKAI LIETUVIAMS 1967 m. liepos - rugpiūčio mėn., Nr. 8.** Naujame numeryje paties redaktoriaus užsimota įvairiu atpasakoti įspūdžius iš EXPO 67, ypač pokalbius prie Krikščionių paviljono. Pasirinktoji dialogo su žmonėmis forma gana šviežia, kai kur net gana išradinga. Alf. Grauslys rašo apie meilės poeziją, straipsnį paįvairinant Rainer Maria Rilkės, Arthur Rimbaud ir Henrich Heinės poezijos vertimais. Be kita ko, šį kartą skaitytoją intriguos ir klausimo svarstymas: ar kunigams bus leista vesti? Numeris puikiai iliustruotas Expo 67 nuotraukomis, darytomis A. Kezio, SJ.

Apie "Laiškų Lietuviams" gražų redagavimą, turinio ir estetinio sutvarkymo prasme, čia jau ne kartą esame pasisakę. Tačiau žurnalui linkėtume siekti dar didesnio — visapusinio tobulumo. O tobulumas dar nepasiektas kalbos grynume. Šioko tokio kalbinio gruodo žurnalo puslapiuos vis dar pasitaiko. Tiesa, to gruodo yra visoje mūsų spaudoje. Bet dienraštinėje, kada visi redaktoriai turi be galo skubėti, klaidos ar tiesiog neapsižiūrėjimai dar galima būtų lengviau teisinti. Tačiau mėnesinis 44 psl. žurnalas turėtų būti peržiūrimas atidžiau. Žinome, kad jo redaktoriui, aukštuosius mokslus ėjusiam ne lietuviškose mokyklose, nėra lengva čia pasiekti lituanisto akademiko pastabumo. Bet ir pasikliauti tik savimi būtų neišmintinga, kol dar yra aplink "grynakraujų" lituanistų. Užkalbinti manau, jie neatsisakytų patarti. Sakysim, ir šį kartą, jeigu tik būtų redaktoriaus pasitikrinta vienokiame ar kitokiame lietuvių kalbos žodyne, būtų dešimtimis kartų nerašyta pavilijonas vietoj bendrinėje kalboje įprasto paviljono.

Anastazija Tamošaitienė — Saulės spinčulių kryžmos".
Iš parodos Detroito universiteto bibliotekoj.

Meksika ir jos kultūra

(Atkelta iš 3 psl.)

naujų iškasenų, o po smarkaus lietaus net ir nieko nenusimanantis lankytojas gali prisirinkti keramikos šukių, nubyrėjusių ornamentų fragmentų, net apdaužytų statulėlių. Žinoma, dar daugiau "autentiškų" radinių siūlo aplink bezujantys vaikai ar net oficialūs gidai.

Patys šiandieniniai indėnai vargu ar besiilgi tos didybės, vargu ar besupranta tą kultūrą. Tačiau juose tebeišlikusi pagieža, prisimenant priespaudos laikus, ir todėl jie beveik su pasitenkinimu žiūri ir į benykstančius kolonialinės kultūros pėdsakus.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginiai 7 - 7258 59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

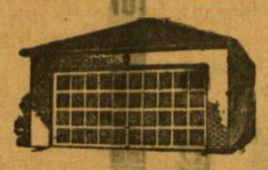

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ST. ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS
Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.
2040 West 52nd Street
Telef. — PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

KALĖDINĖS DOVANOS
pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius
LIETUVOJE,
jei siųsite jas per
CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.
220 South State St., Tel. WA 2-9354
arba
2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466
Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins tikrai vertingų siuntinių sudarymą.

Per mus galite užsisakyti ypatingas dovanas — automobilius, motociklus, šaldytuvus, televizorius ir kitokius daiktus bei maisto produktus.

Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų ar maisto produktų.

Reikalaukite naujus katalogus bei muitų sąrašus.
Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame jau virš 20 metų.

O jeigu norite aplankyti Lietuvoje savo giminaičius, tai mūsų skyrius, —
— GORDON TRAVEL SERVICE, INC., —
sutvarkys Jums kelionės reikalus be jokių rūpesčių.

COLLEGIATE MFG. CO
in Ames, Iowa
offers excellent immediate opportunities for
SILK SCREEN SUPERVISOR
Must be familiar with silk screen applications on garments, felt textile materials and plastics. Knowledge of paints and dyes and mechanical equipment essential. This is a large scale operation for nationally distributed products. Excellent future. Expanding. — Also
SEWING SUPERVISOR
To manage 75 operators. Must be familiar with chain and lockstitch machines. Sewing, principally felt and plush, some jackets and miscellaneous items. Excellent future, expanding, old established company. Pleasant Iowa University city.
Wire or write complete resume in strict confidence to:
Mr. R. G. HAYNES, including experience and salary.

ENGINEERS — ENGINEERS
MECHANICAL ENGINEERS
with heavy machinery design experience needed. Full project responsibilities including calculations, layout and checking.
STRUCTURAL ENGINEERS
with heavy equipment experiences. Must be able to work independently on all phases of structural design. Applicant should be familiar with AISC Standards.
Liberal company benefits with an expanding materials handling equipment manufacturer.
Submit complete resume including salary, history, to:
THE ALLIANCE MACHINE CO.
900 Rue Royale NEW ORLEANS, La. 70116
AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER

Ponioms ir Panelėms
Švediškas masažas. Sauna ir garo vonios. Specialus masažas pavargusioms kojoms. Pašalinimas nereikalingų plaukų elektrolysis būdu.
JANINA POCS, MARSHALL FIELD ANNEX BUILDING
25 E. Washington St. Suite 1420
Tel. DE 2-6631 ir namų NA 2-6712

METROPOLIS-RESTORANAS
6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009
Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavalgyti ir atsigaivinti.
Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vėlumos. Šeštad. ir sekmad. nuo 12 val. d. iki vėlumos. Visi prašomi atsilankyti.
Savininkai PETRAS IR ANTANINA KAUŠAI

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary
4 3/4 % ON INVESTMENTS Units of $100.00 Dividend Checks Mailed Quarterly
5 % ON BONUS SAVINGS Units of $1,000.00 For 3 Years Dividends Paid Quarterly or Compounded
1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS ● 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330
HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVIŠKA VALGYKLA. GRAŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS RESTORANAS, KURIAME GAMINAMI LIETUVIŠKI VALGIAI.
Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų maldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

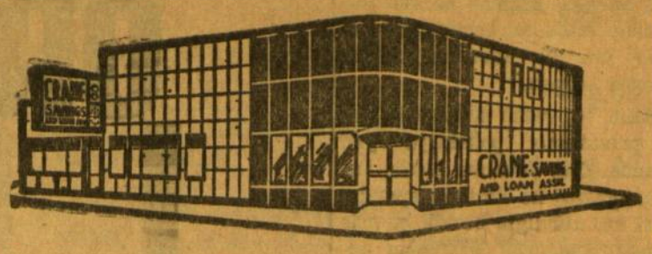

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4 3/4 % Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .....9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. .....9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ....Trečiad. uždaryta

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIDOMIS. DAR SUSPĖSIMĖ PAGAMINTI PAVASARIO SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS
STEIN TEXTILE CO.
urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".
PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.
STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Cherma's aikštėje.

Mes mokame **4 3/4 %** per annum *ant visų sutaupų*
MIDLAND SAVINGS
MIDLAND SAVINGS
4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

Perskaitę Draugą, duokite kitiems pasiskaityti

J. Bakis savo studijoje kuria virinto vario skulptūrą "Sėdinti mergaitė".

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Kinų revoliucionieriai ir amerikiečių laivas

"The Sandd Pebbles", puikus spalvotas filmas savo turiniu ir forma, yra taipgi nepalyginamai reikšmingas mūsų neramiais laikais, kai tolimame Vietname dėl gilių amerikiečių įsipareigojimų žūsta ir mūsų lietuviai jaunuoliai.

Filme vaizduojami 1920 metai, kada didžioji Kinija susidūrė galvomis su XX-uoju amžiumi kruvinojoje raidoje. Atsirado neapykanta "imperialistams", bolševikų spaudimas, iškilimas nacionalizmo ir jaunojo vado Chiang Kai - šek.

Šitokį istorinį momentą vaizduoja savo romane dabar jau miręs rašytojas Richard McKenna. Ten ginkluotas laivas U. S. S. San Pablo (pravardžiuojamas "Sand Pebble") paskirtas pagal sutartis patruliuoti Jangtzės upe. Vengiant tarptautinių nesusipratimų, įgula gali atidengti ugnį tiktai paskutiniausiu ir neišvengamu momentu, gelbstint amerikiečių gyvybes.

Gamintojo — režisieriaus Robert Wise dabar nufilmuotas Formozoj (Taiwane), Hong Konge, šis 3-jų valandų ilgumo filmas, nors ir kariško pobūdžio,

J. Bakis "Meditacija"

yra uolos stiprumo pramoga. Jame sumaišytos visos senoviškos kinematografiškos dorybės, kurios šiuo metu laikomos priešingai — ydomis: nuotykiai, romantiškumas, humoras, įtampa, švelnumas, gera dozė ir melodramatiškumo ir stipri pabaiga.

Jake Holman, laivo mašinisto padėjėjas, yra tas herojas, apie kurį sukasi besąlyginio pasiaukojimo atmintina drama. Holman atvaizduojamas nepamirštinai Steve McQueen su stebinančia virtine miklių mostų ir balso niuansų.

Pavyzdžiui, kalbos pamoka, kurioje jūrininkas mėgina susikalbėti su kuli, yra viena juokingiausių scenų, atnešusių ir abiem McQueen ir Mako (kuli) Oscaro nominacijas šių metų pradžioje.

Filmo dideliame aktorių sąstate yra ir Richard Crenna, laivo kapitonas, kuris nieko negali padaryti, kaip tik sėdėti savo rūdijančiame laive, kai tuo tarpu krante prasiveržia baisios amerikiečių žudynės.

Šios įtemptai žiūrimos dramos elementai atrodo išblaškyti, tačiau ir savotiškai keistai sukabinti, kai žiūrovas yra vedžiojamas siauromis, kreivomis gatvėmis ir Kinijos vandenimis, po tolimas, vienišas ir neapsaugotas misijų sodybas.

Wise taip puikiai sukontroliuoja šias scenas, kad ilgas filmas palieka sunkiai nusikratomą atminimą. Kai kurios scenos patraukia ir gerokai sulaiko dėmesį savo gražia scenine kompozicija. Šis suaugusiems tinkamas filmas nėra vien nuotykio drama, tai yra filmas, atpasakotas sąžiningai, atvirai, turįs kilnų tikslą ir menišką išraišką.

St. S.

Kultūrinė Kronika

● **Lietuvių rašytojų dr-jos** premija už 1966 m. geriausią knygą bus paskirta spalio mėn. pradžioj. Komisija sudaryta New Yorke. Premija bus įteikta Kultūros kongreso metu ruošiamame literatūros vakare lapkričio 24 d., penktadienį, Jaunimo centre. 1966 m. yra išėję gana gražus skaičius vertingų prozos ir poezijos kūrinių, tarp jų Myk. Vilties "Neparašyti laiškai", A. Gustaičio "Ir atskrido juodas varnas", A. Rūko "Mano tautos istorija", L. Sutemos "Bevardė šalis", M. Vaitkaus "Dienoraštis", A. Vaičiulaičio padavimai "Gluosnių daina", P. Tarulio romanas "Vilniaus rūbas", A. Rūtos "Žemės šauksmas" ir kt. Išėjo visa eilė ir gerų, bet jau premijuotų knygų, kaip A. Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje", J. Gliaudos "Delfino ženkle" ar A. Barono "Trečioji moteris".

● **J. Bakio skulptūros darbų paroda Chicagos pašonėje.** Kanadiškis mūsų skulptorius J. Bakis (kadaise buvęs čikagietis) atvyksta trumpam vizitui į JAV drauge su savo žmona Ilona. Skulptorius jau visa eilė metų dalyvauja Toronto meno galerijų ruošiamose parodose ir yra Kanados Skulptorių ssjungos narys. Šiuo metu J. Bakis baigia įsirengti didžiulę studiją su moderniais įrengimais nuosavoje sodyboje netoli Toronto. Beviešėdamas JAV, spalio 1 d. J. Bakis turės savo darbų parodą arch. E. Masiulio namuose, Beverly Shores, Indianoje.

● **Aldonos Stempužienės "The Cafareli Opera Company" Clevelande rengtas rečitalis,** rugsėjo 24 d. praėjo su dideliu pasisekimu. Solistei koncerte akompanavo **Darius Lapinskas,** programoje buvo atlikti ir jo kūriniai. Clevelando amerikiečių spauda po koncerto ypač atkreipė į A. Stempužienę dėmesį. Žymiausio tenykščio dienraščio "The Plain Dealer" kritikas Robert Finn, kuris laikomas labai griežtu net didžiausių vardų adresu, laikraštyje atspausdino net pabrėžtinai gerą atsiliepimą.

Kultūros kongreso proga šį rudenį Chicagoje statomajame D. Lapinsko "Mare" Aldona Stempužienė atliks vieną iš pagrindinių Mirties partiją.

● **Dail. Leono Urbono kūrybai skirtoji popietė** Lietuvių foto archyvo rengiama rytoj (spalio 1 d.) 2 val. 30 min. popiet, Jaunimo centre, Chicagoje. Visi kviečiami. Spalvotomis skaidrėmis bus parodyta ekrane pastaroji Urbono tapyba, ją palydint juoston įrašytu paties dailininko žodžiu. Po to vyks L. Urbono kūrybos aptarimo simpoziumas, kuriame dalyvaus dail. A. Kurauskas, J. Mieliulis ir V. Ramonis. Simpoziumą moderuos K. Bradūnas. Ta pačia proga gretimoje salėje bus ir Vytauto Maželio spalvotų nuotraukų paroda, vaizduojanti lietuvių dailininkų religinės temos kūrybą.

Dail. L. Urbonas nuo rugsėjo 29 d. iki spalio 28 d. su savo darbais dalyvauja Palm Springs, Calif. "The Gallery" meno salėje vykstančioje išskirtinėje šiolaikinės tapybos parodoje, o visą spalio mėnesį jo darbai išstatyti ir Chicagos galerijų centre, Conrad galerijoje.

● **Dail. Br. Murino,** žinomo mūsų akvarelisto, darbų paroda Čiurlionio galerijoje, Chicagoje atidaroma spalio 7 d. ir vyks iki spalio 15 d. Dailininkas parodoje išstato 56 naujausius savo paveikslus.

● **Dail. Anastazijos Tamošaitienės** aliejinės tapybos, piešinių ir audinių paroda nuo rugsėjo 30 iki spalio 8 d. vyksta Detroito universiteto bibliotekoje. Viso išstatyta 34 darbai. Parodos katalogo įvade dailininkę ir jos kūrybą žiūrovui pristato prof. J. Pikūnas.

— Amerikoj 1886 m. spalio 10 d. panaudotos pirmą kartą tuxedo švarkas Tuxedo Clube, Tuxedo, N. Y.

SEARS
HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR PAMINKLAI
yra pilnai garantuoti Sears, Roebuck and Co

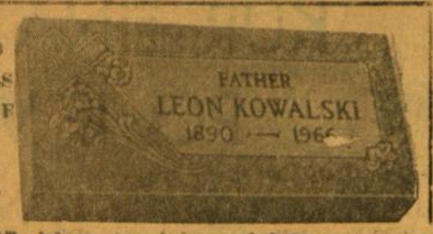

KAINOS nuo $74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinių mokesčiai atskirai.
SUTAUPOTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI
6153 South Western Ave. Tel. HEmlock 4 - 4800
THOMAS J. KEARNS, vedėjas

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd Street, Chicago
Telef. PRospect 8-0833 PRospect 8-0834

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.
Kilty's Restaurant
4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois
(2 blokai į rytus nuo Cicero Avenue)
Telef. — GArden 4-5800
Jauki atmosfera — Skanūs valgiai — Skubus patarnavimas
VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATŪS KAMBARIAI — NUO 10 IKI 800 ASMENŲ
Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad nuo 1:00 val po pietų

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)
• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimsas
• Puiki atmosfera
—o—
PIETŪS
$1.65 IR $2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ
Rezervacijoms skambinkite — 436 - 4622
Atdara sekmad. ir ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 val. ryto; penktad. ir šeštadieniais iki 5 val. ryto.

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4605 - 01 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonas LA 3 - 3440 ir LA 3 - 9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asosiacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 SO HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL., Tel. — 636 - 2320

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
• Metinis dividendas 4¾% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PASKOLOS
perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuošimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.
DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS
MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President
INSURED
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi.

KUR EINA BAŽNYČIA IR KATALIKYBĖ PO II VATIKANO SUSIRINKIMO

(Atkelta iš 1 psl.)

subrendimo laikas, nes ji nori pažinti, kas yra ji pati giliąja prasme.

Antrasis Vatikano susirinkimas tam tikslui pašventė daug studijų. Kaip Susirinkimas prie šio klausimo ėjo? Galima sakyti, kad jis ėjo dviem keliais. Jis stengėsi Bažnyčią suprasti iš Kristaus pusės, ir iš tikinčiųjų pusės. Einant iš Kristaus pusės, II Vatikano susirinkimas sako, kad Bažnyčia yra ne kas kita, kaip toliau tebegyvenąs Kristus Bažnyčios nariuose. Tai reiškia, kad Bažnyčia yra mistinis Kristaus kūnas. Šis Bažnyčios supratimas buvo jau paruoštas Pijaus XII jo reikšmingoje enciklikoje 1943 m. šį mistinį Kūną, arba Bažnyčią, nuolat gaivina, tiesiog duoda jam gyvybę Kristaus Dvasia, kurią mes vadiname Šv. Dvasia. Kristaus Dvasia veikia ir įkvepia ne tik Bažnyčios hierarchiją, bet ir kiekvieną tikintįjį.

Čia mes prieiname prie kito Bažnyčios aptarties momento, kurį labai stipriai iškėlė šis Susirinkimas, būtent, kad Bažnyčia yra Dievo Tauta. Iš tikrųjų, jeigu Kristaus Dvasia veikia kiekvieną tikintį žmogų, tai reiškia, kad jų visuma sudaro Bažnyčią.

Iš to seka įvairių, toli siekiančių išvadų, kurias suvažiavimas drįso padaryti. Net Bažnyčios neklaidingumas, kurio atstovu yra popiežius, yra galimas tik dėl to, kad visa tikinčiųjų visuma, paimta kartu, yra neklaidinga. Dėl to konstitucijoje apie Bažnyčią drįsta pasakyti net šitokius žodžius: "Ištisas tikinčiųjų kūnas, būdamas Šventojo pateptas, negali klysti tikėjimo dalykuose. Jie šią ypatingą savybę parodo tuo būdu, jei visos Tautos (t. y. Bažnyčios) antgamtinis sprendimas tikėjimo dalykuose, pradedant vyskupu ir baigiant paskutiniu pasauliečiu tikinčiuoju, sutinka su visais tikėjimo ir doros klausimuose". (§12).

Čia nenorima pasisakyti prieš popiežiaus neklaidingumo privilegiją, bet greičiau padėti ją atitinkamoje aplinkoje. Popiežiaus neklaidingumas yra priemonė patikrinti atskiro tikinčiojo neklaidingumui. Bet tai nereiškia, kad tikintysis negautų teisingo tikėjimo pažinimo tiesioginiu Kristaus Dvasios veikimu į jo asmenį.

Turint galvoje šią aukštą tikinčiojo paskirtį Bažnyčioj, jam tenka pareiga "neužgesinti Dvasios, bet patikrinti visus dalykus ir laikyti už tai, kas yra gera (Dekr. apie pasauliečių apaštalavimą §3).

3. Tikėjimas

Antrasis Vatikano suvažiavimas nėra paskelbęs nei naujų tikėjimo tiesų, nei davęs naują tikėjimo veiksmo aptarimą. Tačiau tuose pačiuose ligšiol niuose dalykuose jis taip ryškiai yra pakeitęs svorio centrus, kad ryšium su tuo galima laukti žymiai kitokio tikinčiojo žmogaus veido.

Ligi šiol mes daug dėmesio kreipėme į įvairias tikėjimo tiesas ir rūpestingai stengėmės išlaikyti jas nepaliestas. Tuo reikalu II Vatikanas mums nieko naujo nepasakė.

Tačiau jis mums parodė, kad ir tie asmenys ir tos bendruomenės, kurios turi trūkumų tikėjimo formulavime, gali būti išganyti ir gali būti vadinami krikščionimis (Dekretas apie ekumenizmą, §3). Tai reiškia, kad tikėjimo tiesų formulavimas nėra pats vienas, viską nulemiantis dalykas. Antrasis Vatikano susirinkimas, atrodo, kreipia mūsų dėmesį ne tiek į tikėjimo tiesų formulavimą, kiek į pasisavinimą fakto, kad Dievas kalba žmogui. Jis kalbėjo prieš Kristų, jis kalbėjo Savo Sūnaus lūpomis, jis kalba dabar Savo Dvasios įtaigojimu. Mes nesame pamesti gamtos jėgų sauvalei ir apleisti.

Dėl to, pasak Leo Bakker, S.J., "po šio susirinkimo Evangelija galės atgauti mumyse savo pirminę prasmę. Ji yra ne tiek tikėjimo mokslas, kiek žinia man, kad Dievas manimi rūpinasi (38 psl., Concilium, 21 tomas). Mano tikėjimas darysis labiau asmeniškas šios nuostabios tiesos išgyvenime. Tai nereiškia, kad tikėjimo tiesų formavimas nustotų savo reikšmės. Jis man bus visuomet naudingas ir reikalingas pasitikrinti, ar mano išvidinis tikėjimo išgyvenimas eina tikrai Dievo norėtu ir man apie kš'u keliu".

II Vatikanas, jei taip galima išsireikšti, nukelia tikėjimą iš teorinių aukštumų ir pristato jį kiekvienam žmogui, kaip lengvai ir net džiaugsmingai prieinamą dalyką (Konst. apie apreiškimą, § 8). Dievą pažinti "visi žmonės gali lengvai ir tvirtai be jokio klaidos pėdsako net šioje žmonijos būklėje" (Ten pat, §6). Dievas "kalba žmonėms kaip draugams, ir gyvena tarp jų" (Ten pat, §2). "Jis be pertraukos rūpinasi žmonių gimine, kad suteiktų amžinąjį gyvenimą tiems, kurie pastoviai daro gera, ieškodami išganymo" (Ten pat, §3).

Teologai randa pradžią naujų dalykų II Vatikano tikėjimo supratime. Jiems atrodo, kad senoji dilema tarp išorinio (sakyto) tikėjimo ir išvidinio įkvėpimo nyksta, kad yra dedami pagrindai suderinti humanizmą su krikščionybe.

4. Valdymas

Ligi šiol Bažnyčia turėjo du pilnateisius ir vienas su kitu suderintus valdymo organus: vyskupą ir popiežių. Klebonas nesudaro Bažnyčioje valdančiojo organo. Jis reiškiasi tik kaip vyskupo padėjėjas, visiškai nuo jo priklausydamas. Kai tuo tarpu vyskupas turi savo valdančią galią, einančią iš pačių šventimų.

II Vatikanas pakeitė nusistovėjusią Bažnyčios valdymosi sistemą, įvesdamas valstybines vyskupų konferencijas, kaip įstatymus leidžiantį organą. Tiesa, ir ligi šiol buvo vyskupų konferencijos, tačiau jų nutarimai neturėjo įsakančios galios atskiriems vyskupams. Kiekvienas vyskupas, eidamas savo konsekracijos galia, galėjo su jais skaitytis arba ne. Ne taip bus dabar. Vyskupų nutarimai, teisėtai priimti ir Šv. Sosto patvirtinti, turės saistančios galios.

Galima valzduotis, kad Bažnyčios valdymasis, ligi šiol buvęs gana vientisas, pradės darytis žymiai komplikuotesnis. Kai kur'e kraštai priims nutarimus ir gaus jiems Šv. Sosto pritarimą, kurie kituose kraštuose nebus nei pageidaujami, nei taikomi.

Tačiau kaip tik dėl to valdanti Bažnyčios iniciatyva darysis daug turtingesnė. Ligi šiol ji buvo, jei taip galima apibūdinti, vienos krypties gatvė. Įstatymų iniciatyva kildavo iš Šv. Sosto ir, jei būdavo teisiškai įvesta gyveniman nesunkiai pasiekdavo visas Bažnytinio gyvenimo periferijas. Tas kelias pasiliks ir po II Vatikano susirinkimo. Tačiau prie jo prisidės kitas kelias. Atskiro pasitvarkymo iniciatyva, kilusi kuriame krašte ir teisėtai vyskupų konferencijos priimta, bus pateikiama Šv. Sostui aprobuoti. Ir galima vaizduotis, kad Vatikanas bus labiau negu atsargus šitokio nutarimo neratifikuoti. Jis jį atmes tik tokiais atvejais, kada, remdamasis tikėjimo mokslo grynumu ar Bažnyčios supratimo autentiškumu, to tikrai negalės praleisti. (Plačiau apie tai žiūr. mano straipsnį ateinančiame "Tėvynės Sargo" numeryje).

A. Valeška — Šv. Filomenos bažnyčios Chicagoje fragmentas

Iš Vytauto Maželio spalvotų nuotraukų parodos Jaunimo centre Chicagoje. Paroda, kurios tema "Lietuvių religinis menas fotografijoje", atidaroma rytoj (spalio 1 d.) 2 val. 30 min. popiet.

5. Pasaulis

Visą Bažnyčios istoriją lydi viena didelė pagunda, būtent: vietoj pasaulį pašventus ir jį atpirkus Kristaus krauju, jį prakeikti. Ši pagunda turi ir savo filosofiją ir savo religiją. Kaip filosofija jai tarnauja kai kurios graikiškojo idealizmo apraiškos, kurios moko, kad žmogaus dvasia tik už bausmę, kaip į kalėjimą, yra ištremta į fizinį kūną. Kaip religija šioje srityje reiškiasi senosios Babilonijos religijos, kurių paskutinė ir stipriausia apraiška buvo manichejizmas. Ji išpažino esant du principu, arba dievu: Gėrį ir Blogį. Gėrio padarinys yra dvasia, o blogio — visa tai, kas medžiaginga. Manichejizmas buvo stiprią erezija pačioje Vakarų krikščionijoje net iki Viduramžių vidurio. O toks didysis krikščionijos mokytojas, kaip šv. Augustinas, prieš tapdamas krikščioniu, buvo taipgi manicheju. Ir savo gausiuose raštuose jis ne visada yra išsilaisvinęs iš paniekos pasauliui. Pagrindinį manichejizmo nugalėjimą krikščionijoje atliko Tomas Akvinietis. Tačiau nepaisant to, jo pėdsakų ligi šiai dienai yra išlikusių asketinėje literatūroje. Ši literatūra iš krikščionių daro asmenis, norinčius pabėgti iš pasaulio ar į jį žiūrinčius vien kaip į pagundą.

Tiesa, pasaulis turi mus gundančios įtakos. Jis mus ne kartą atitraukia nuo Dievo, kai mes į jį netvarkingai įsimylime. Tačiau, einant krikščioniškuoju mokslu, ne vien medžiaginis pasaulis gundo žmogų. Jį gundo ir dvasinis pasaulis. Yra dvasinių krypčių ir mokslų, kurie labiau kenkia tikėjimui savo iškreiptu dvasingumu, negu pasaulis.

Vatikano suvažiavimas yra paskyręs ištisą konstituciją nagrinėti krikščionio santykiui su pasauliu. Ji apžvelgia įvairias gyvenimo sritis. Pagrindinis jos bruožas yra tas, kad ji atsisako pasmerkti pasaulį, kaip blogą iš esmės. Vietoj to ji skatina tikinčiuosius atpirkti pasaulį jame kultūringai besidarbuojant. (Pačią šios konstitucijos apžvalgą galima rasti "Laive" 1967 m. vasario 25 d. numeriu prade dant sekančiuose penkiuose numeriuose).

6. Laisvės principas

Daugiausia naujumo Bažnyčios gyvenime įneš naujas sąžinės laisvės formulavimas. Nelengva Bažnyčiai buvo prieiti šio sprendimo. Dėl to daugiausia tragikos jis sukėlė pačiame susirinkime. Lengva yra būti liberalu žmogui, kuris nejaučia visos pareigos atsakomybės, bet labai nelengva būti liberalu krikščioniui, kuris žino, kaip daug priklauso nuo jo tikėjimo išpažinimo ar neišpažinimo.

Bažnyčia ilgai svyravo, kai reikėjo spręsti klausimą: kas stovi aukščiau: ar pareiga ar laisvė tikėjimo ir doros srityje. Jeigu pareiga yra aukščiau, tai žmogų galima įpareigoti, nesiskaitant su jo laisve. Jeigu laisvė stovi aukščiau, tai niekas žmogaus išvidiniu būdu jį įpareigoti negali, išskyrus jį patį. Ir kai naujaisiais laikais pareigos vardu žmogus buvo žiauriai pavergtas komunizme ir nacizme, Bažnyčiai gyvai iškilo reikalas aiškiau formuluoti savo nusistatymą sąžinės laisvės klausimu. Ir tai ji padarė šiame susuvažiavime, paskelbdama dėsnį, kad "Tiesa negali veikti žmogų kitaip, kaip tapdama jo tiesa (Dekr. apie laisvę, §1). Antrasis suvažiavimas dėlto išdrįso pareikšti, kad šis dėsnis galioja ir tikėjimo dalykuose.

Tik žmogaus sąžinė suteikia tikėjimo tiesoms įpareigojantį charakterį (Ten pat, §1).

Šis dėsnis galioja ne tik teisingai sąžinei, bet ir klaidingai. Šiuo principu turi teisę naudotis ir tie, kurie "negyvena pagal savo pareigą siekti tiesos ir jai paklusti" kiek tai negriauna viešosios tvarkos (Ten pat, §2).

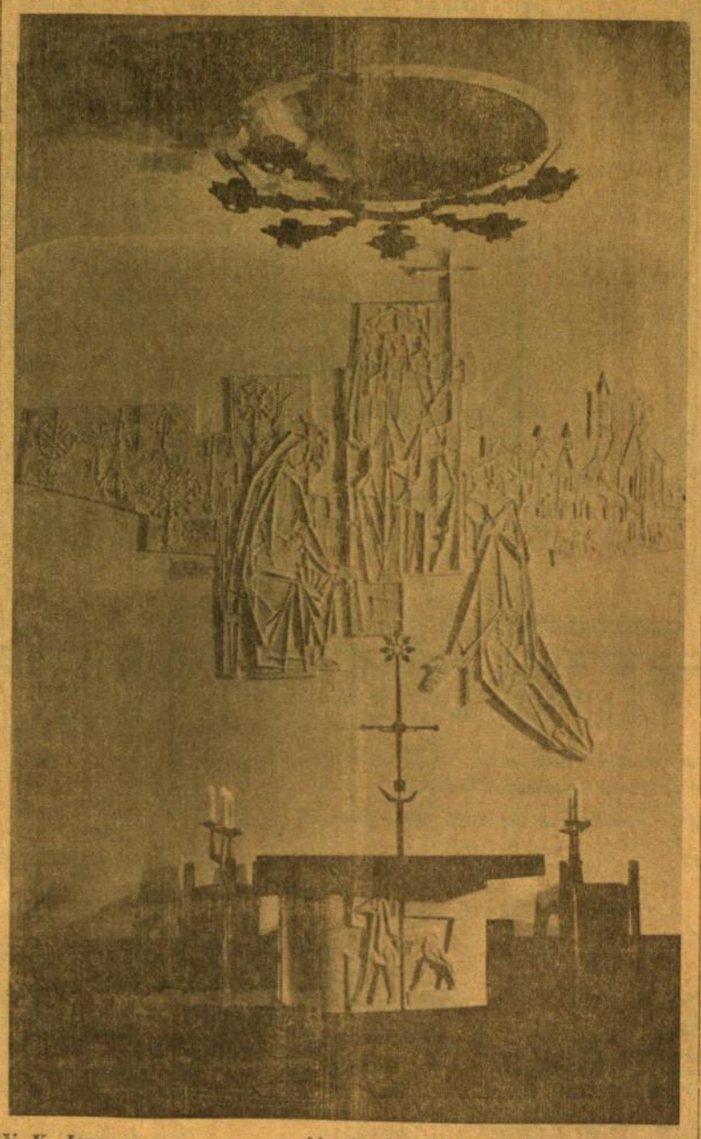

V. Kašuba — Altorius lietuvių pranciškonų koplyčioje, Kennebunkporte, (Nuotr. V. Maželio)

Šv. Pranciškus (Nuotr. V. Maželio)

V. Maželio spalvotų nuotraukų parodos Chicagoje proga

Žinant Bažnyčios nusistatymą praėjusiame šimtmetyje, negali būti nuostabu, kaip drąsia Bažnyčia paėjo su laisvės mokslu, tai reikia žiūrėti, žinoma, ne tiek kaip į jos pasikeitimą, kiek kaip į vis didėjantį Bažnyčios turtų atsiskleidimą. Kas nebuvo galima atskleisti praėjusiame šimtmetyje dėl liberalizmo suplakimo su bedievybe, tas šiame šimtmetyje pasidaro ne tik galimu, bet net reikalingu dalyku. Mat, mūsų laikų bedievybė pvz. komunizme eina jau nebe su laisvės principu, bet su perdėtu žmogaus išprievartavimu visuomeninės pareigos dėlei.

Šis mokslas keičia Bažnyčios ir kiekvieno tikinčiojo laikyseną įvairiais atžvilgiais. Pirmiausia jų nusistatymas kitų krikščioniškų bažnyčių atžvilgiu. Tai mes matome. Toliau, keičiasi kiekvieno tikinčiojo laikysena pačios Bažnyčios atžvilgiu. Tikintysis darosi labiau savarankiškas. Jau dabar matome daug reiškinių, kurių anksčiau nematėme ir kurie ne visi yra geri. Reikia manyti, kad dar daugiau jų atsiras vėliau. Tačiau, iš kitos pusės, sąžinės laisvės principas sužadins daugiau ir laisvos iniciatyvos pasireiškimų ir naujų atradimų, kurie taip pat netrukus turės pasirodyti.

Ne vienaip šis Bažnyčios posūkis yra vertinamas. Yra žmonių, kurie jį laiko nuosmūkio apraiška ir pataikavimu žmogaus savimylai. Tačiau taip negalima manyti. Pasak II Vatikano dekreto "laisvės tiesa savo šaknis turi dieviškajame apreiškime" (§9). Dievo žmogus yra iš esmės laisvas. "Dievas kviečia žmogų jam tarnauti dvasioje ir tiesoje, dėl to jie, sąžinės įpareigoti, yra laisvi nuo prievartos" (§11). Taigi, šis mokslas nėra koks prisitaikantis ieškojimas Bažnyčiai populiarumo. Tai tik reiškia, kad Bažnyčia gali išimti šią tiesą iš dieviškojo apreiškimo lobyno ir pastatyti ją didesnėje šviesoje. "Dievas respektuoja žmogaus asmens garbę, kurį jis pats sukūrė; ir žmogus turi būti vadovaujamas savo paties sprendimo ir džiaugtis laisve" (§11).

7. Dialogas

Keičiantis principinėms sąvokoms kurioje sistemoje, keičiasi ir pritaikomosios sąvokos. Taip keičiantis Bažnyčioje pažiūroms į laisvės vaidmenį, keičiasi ir dorinis ar visuomeninis krikščionio stilius. Ryškiausias šio pasikeitimo padaras yra dialogo atsiradimas krikščioniškoje laikysenoje. Tai yra ne kas mažiau, kaip nauja dorybė, atsiradusi krikščioniškame dorybių sąraše.

Anksčiau jos čia nebuvo. Tačiau jos reikalingumas juo toliau, juo labiau buvo jaučiamas. Katalikas buvo pasidaręs perdaug uždaras ir nekomunikatyvus. Ir jei kas labiausiai nukentėjo nuo to, tai buvo pati Bažnyčia. Nekomunikatyvus krikščionis netinka apaštalavimui. Galėjo Bažnyčios autoritetai kalbėti apie apaštalavimo pareigą kunigams ir pasauliečiams, kiek tik jie įstengė, bet kol nebuvo sudaryti pagrindai krikščioniškajai santykiavimo dorybei, kol nebuvo krikščionis prakalbintas, jis buvo religiškai nebylys. Gal jis kartais apaštalavo kaip kurios organizacijos, pvz. vienuolyno, narys; gal jis kartais veikė kaip administratorius, pvz. parapijos; bet kol jis nebuvo atvertas iš pagrindų, jis, palyginti, buvo nesėkmingas apaštalas. Dialogas yra laisvo tikinčiojo apraiška.

Taigi, į dialogo atsiradimą bažnytiniame žodyne mes turime žiūrėti kaip į reikšmingą krikščionio atsivėrimą. Nauja pažiūra į laisvę, į pasaulį ir net į pačią Bažnyčią šį dialogą daro labai natūralia naujų laikų krikščionio dorybe.

Šios dorybės reikalingumas buvo jaučiamas ne tik misijų uždaviniui, bet ir krikščioniškos visuomenės organizavimui. Dialogas nuo pamokslo skiriasi tuo, kad žmogus čia ne tik kalba, bet ir klauso, ką kitas jam sako. Sunku sukurti tobulą visuomenę iš nebylių. Prieš II Vatikaną suvažiavimą išėjusioje knygoje didelis vokiečių sociologas Oswald von Nell-Breuning rašo, kad Bažnyčia dar neturi savo sociologijos. Jos dar nesukūrė nei Pijaus XII enciklika apie Mistinį Kristaus kūną. Jis turi šiuo atžvilgiu vilčių Jone XXIII (Wirtschaft und Gesellschaft heute, I tomas, 93 psl.).

Tai yra gana skaudus priekaištas sistemai, kurios pagrinde glūdi didysis artimo meilės principas. Tiesa, tas principas čia buvo išlaikytas, tačiau nebuvo išdirbta jam visuomeninio įrankio, kuriuo ta artimo meilė galėtų būti pareikšta. Su dialogo įvedimu į įvairius Bažnyčios reiškimosi laukus, bent dorinis įrankis yra pateikiamas. Reikia dabar, kad jis pasidarytų ir socialinė apraiška.

Nauji leidiniai

● **Jonas Budrys, KONTRŽVALGYBA LIETUVOJE.** Išleido "Darbininkas" 1967 m. Iliustracijos ir aplankas Pauliaus Jurkaus. Knyga 7½ x5¼ inč. formato, 224 psl., kaina $2.50, gaunama "Drauge".

Knyga yra Jono Budrio atsiminimų pirmasis tomas. Kaip žinome, jų autorius, miręs 1964 metais, buvo pastaruoju laiku Lietuvos generalinis konsulas New Yorke, o 1923 metais vadovavo Klaipėdos krašto sukilėliams, lietuviškajam pajūriui įsijungiant į Lietuvos valstybę. Tačiau gal ne visiems žinoma, kad Jonas Budrys, valstybės atsikūrimo pradžioje vadovavo, taip vadinamai, kontržvalgybai, sekusiai Lietuvos priešų pogrindinę veiklą. Šis atsiminimų tomas yra toks patrauklus skaitinys, pilnas paslapčių ir įtampos, kad skaitytojas puslapis po puslapio verčia jį kaip gerą kriminalinį ar nuotykių romaną. Gi labai intriguojančius įvykius Jonas Budrys, anot knygos leidėjų, "pasakoja paprastu kasdieniškų žodžiu, jį taupydamas ir dėl to greičiau plėtodamas įvykio situacijas, efekto reikalui vyksmą kartais pristabdydamas charakterių piešiniais ar samprotavimais".

V. K. Jonynas — Altorius lietuvių pranciškonų koplyčioje, Kennebunkporte, (Nuotr. V. Maželio)